

Παναγιώτα Δημητρίου

Το Ασφαλιστικό Σύστημα Στην Ελλάδα

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	6692
----------------------	------

Α.Τ.Ε.Ι ΠΑΤΡΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: Το Ασφαλιστικό Σύστημα στην Ελλάδα κατά την τελευταία 15ετία.

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ
Γεωργιάδου Νίκη

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ
Δημητρίου Παναγιώτα

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Στα πλαίσια της πτυχιακής μου εργασίας μου δόθηκε η ευκαιρία να εργαστώ πάνω στο θέμα του «Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης» της χώρας μας και να προβώ στο εγχείρημα της ολοκλήρωσης και παρουσίασης μιας επιστημονικής μελέτης. Έτσι λοιπόν ορμώμενη από το ιδιαίτερο ενδιαφέρον και την ευαισθησία που μου προκαλεί το συγκεκριμένο θέμα το επέλεξα με απώτερο στόχο να παρουσιάσω τις Νομοθετικές ρυθμίσεις των τελευταίων 15 ετών που αφορούν στο Σύστημα της Κοινωνικής Ασφάλισης, τις αντιδράσεις που αυτές προκάλεσαν στους συνδικαλιστικούς φορείς καθώς και τις προτάσεις των φορέων αυτών.

Προκειμένου λοιπόν να φτάσω στην συγκέντρωση του απαιτούμενου για την έρευνα μου υλικού, αφενός συμβουλευτήκα μέρος της έγκυρης και έγκριτης σχετικής βιβλιογραφίας και αφετέρου χρειάστηκε να επισκεφτώ την Βουλή των Ελλήνων, τα γραφεία της ΑΔΕΔΥ και της ΓΣΕΕ, το Εθνικό τυπογραφείο, καθώς και την Μπενάκειο Βιβλιοθήκη. Όλα αυτά βέβαια έγιναν υπό την ευγενική καθοδήγηση του Κου Σμηρνή αρχικά και την Κας Γεωργιάδου στην συνέχεια.

Κλείνοντας θα ήθελα να εκφράσω την ευχή η εργασία αυτή να σταθεί η αφορμή και η αρχή για μια πιο ολοκληρωμένη επιστημονική μελέτη στο συγκεκριμένο θέμα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Προλογικό Σημείωμα

Κεφάλαιο Πρώτο

	ΣΕΛ.
Ιστορική Αναδρομή	1
1.1 Συνθήκες που γέννησαν την ανάγκη του κοινωνικού κράτους.	1
1.1.1 Κράτος Πρόνοιας και κοινωνικό Κράτος.	1
1.1.2 Οι πρώτες ανάγκες για κοινωνική προστασία αφετηρία για την ιδέα του κράτους πρόνοιας.	2
1.1.3 Θεσμοθέτηση του κοινωνικού κράτους.	3
1.2 Ιστορική εξέλιξη της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα.	5
1.2.1 Η ίδρυση των ασφαλιστικών ταμείων.	6
1.2.2 Τα χαρακτηριστικά της βραδείας επέκτασης και εξέλιξης των ασφαλιστικών ταμείων.	7

Κεφάλαιο Δεύτερο

Αμφισβήτηση και Προβλήματα της Κοινωνικής Ασφάλισης	9
2.1 Αμφισβήτηση και Νεοφιλελεύθερη θεωρία.	9
2.2 Το κοινωνικό-ασφαλιστικό έλλειμμα του ΣΚΑ.	10
2.3 Οι αιτίες των ελλειμμάτων.	12
2.3.1 Ενδογενείς αιτίες.	12
2.3.2 Εξωγενείς αιτίες.	16
2.3.3 Αίτια «Γενικών Επιπτώσεων».	19

2.4	Κοινωνική Ασφάλιση και Ιδιωτική Ασφάλιση.	22
-----	---	----

Κεφάλαιο Τρίτο

3.1	Η Ασφαλιστική Νομοθεσία την Περίοδο 1990-1993.	24
3.1.1	Νόμος 2084/92.	24
3.1.2	Κριτική του Νόμου 2084/92 από την ΑΔΕΔΥ.	36
3.1.3	Κριτική του Νόμου 2084/92 από την ΓΣΕΕ.	38
3.2	Ασφαλιστικές Νομοθετικές Ρυθμίσεις την Περίοδο 1993-1999.	42
3.2.1	Ασφαλιστικές αλλαγές κατά την περίοδο 1996-97 μέσα Από το πρίσμα της ΓΣΕΕ.	42
3.2.2	Νόμος 2676/99 «Μίνι Ασφαλιστικό».	45
3.3	Ασφαλιστικές Μεταρρυθμίσεις την Περίοδο 2000-2004-2006.	52
3.3.1	Προτάσεις για ασφαλιστικές μεταρρυθμίσεις.	52
3.3.2	Νόμος 3232/04.	61

Κεφάλαιο Τέταρτο

4.1	Θέσεις και Προτάσεις των Συνδικαλιστικών Φορέων για το Ασφαλιστικό.	64
4.1.1	Θέσεις και Προτάσεις της ΓΣΕΕ.	64
4.1.2	Θέσεις και Προτάσεις της ΑΔΕΔΥ.	69
4.1.3	Συμπέρασμα.	75

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

1.1 Συνθήκες που γέννησαν την ανάγκη του κοινωνικού κράτους.

Το φιλελεύθερο κράτος δικαίου θεσμοθετεί το νομικό πλαίσιο που κατοχυρώνει την ελεύθερη ανταγωνιστική δραστηριότητα των ιδιωτών και εγγυάται την ελευθερία του ανταγωνισμού σε όλες τις κοινωνικές δομές.¹

Παράλληλα, ωστόσο είναι απαραίτητη η κρατική παρέμβαση κυρίως στο χώρο της οικονομίας τόσο με τρόπο περιστασιακό όσο και με τρόπο συστηματικό, ως απόρροια πολιτικής βούλησης και πολιτικού σχεδιασμού² για τη διασφάλιση κοινωνικής πρόνοιας και μέριμνας για τους πολίτες.

1.1.1. Κράτος πρόνοιας και κοινωνικό κράτος.

Ο όρος κράτος πρόνοιας έχει κοινωνικό και πολιτικό περιεχόμενο. Το πλαίσιο δράσης του είναι το καπιταλιστικό κράτος στη σύγχρονη μορφή του. Το κράτος πρόνοιας στοχεύει στην άμβλυση των ανισοτήτων μέσα στην κοινωνία και στην κάλυψη των αναγκών των πολιτών.

Αυτό το πετυχαίνει δραστηριοποιούμενο μέσω μιας παροχικής κοινωνικής διοίκησης. Ο όρος κράτος πρόνοιας επικράτησε διεθνώς, κυρίως μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, έναντι του όρου κοινωνικό κράτος γιατί εκφράζει τον ευρύτερο παρεμβατισμό και τις ευρύτερες ρυθμιστικές και παροχικές λειτουργίες του κράτους. Η χρήση αυτού του όρου φαίνεται να είναι πιο δόκιμη.³

¹ Δ. Τσάτσου, Συνταγματικό Δίκαιο τ.Β, Οργάνωση και λειτουργία της πολιτείας, Αθήνα-Κομοτηνή:1993, σελ.147.

² Μ. Miaille, το κράτος του δικαίου. Εισαγωγή στην κριτική του συνταγματικού δικαίου, μετφ Μ. Παπαγιαννάκη, Θεσσαλονίκη 1983, σελ.114.

³ Ξ. Κοντιάδη, Κράτος Πρόνοιας και κοινωνικά δικαιώματα. Συμβολή στην ερμηνεία των μορφών συνταγματοποίησης και κοινωνικής προστασίας, Αθήνα-Κομοτηνή:Σάκκουλας, 1997, σελ.61.

Αντίθετα ο όρος κοινωνικό κράτος εκφράζει ως έννοια μια πολύ συγκεκριμένη θεσμική μορφή του κράτους πρόνοιας. Το κοινωνικό κράτος αναφέρεται σε μια συνταγματική, νομοθετική και θεσμοθετημένη κατοχύρωση των παροχικών και ρυθμιστικών μηχανισμών του κράτους πρόνοιας.⁴

Η διαδικασία σταδιακής μεταρρύθμισης του αυστηρού και απόλυτου φιλελευθερισμού έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία κοινωνικού κράτους, το οποίο όμως σε καμία περίπτωση δε στοχεύει στην ανατροπή της ελεύθερης οικονομίας. Ο απόλυτος διαχωρισμός της πολιτικής από την οικονομία παύει να υφίσταται. Μηχανισμοί του κράτους αναλαμβάνουν να οργανώσουν και να συστηματοποιήσουν τις κοινωνικές παροχές παρεμβαίνοντας με κάποιον τρόπο στην ελεύθερη αγορά και οικονομία.⁵

1.1.2 Οι πρώτες ανάγκες για κοινωνική προστασία αφετηρία για την ιδέα του κράτους πρόνοιας.

Οι κοινωνικές επαναστάσεις του 1848 έχουν ως αφετηρία τις πρώτες ανάγκες για κοινωνική προστασία και σηματοδοτούν τη γένεση της ιδέας του κράτους πρόνοιας. Η διάλυση των συντεχνιών του μεσαίωνα, η ανάπτυξη της βιομηχανίας, η μεγάλη μετακίνηση αγροτικών πληθυσμών προς τα μεγάλα αστικά κέντρα αλλάζουν τα κοινωνικά δεδομένα. Οι παραδοσιακοί δεσμοί που αναπτύσσονται στα πλαίσια των μικρών κοινοτήτων παύουν και έτσι η ιδιωτική φιλανθρωπία δεν έχει πια πλαίσιο δράσης ούτε διεξόδους. Η εκκλησία, η συντεχνία, η οικογένεια αδυνατούν πλέον να καλύψουν ανάγκες που παλαιότερα κάλυπταν. Δημιουργείται λοιπόν ένα μεγάλο κενό σ' αυτόν τον τομέα της κοινωνικής προστασίας. Το κράτος για πολλά χρόνια δεν παρεμβαίνει.

⁴ Ξ.Κοντιάδη, ό.π. σελ.61.

⁵ Ξ.Κοντιάδη, ό.π. σελ.62.

Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι μέχρι τα μέσα του 19^{ου} αιώνα η μόνη κρατική παρέμβαση με στόχο την κοινωνική προστασία, ήταν η θέσπιση του νόμου των φτωχών στην Αγγλία το 1061.⁶

Τον καιρό του αντιγιακοβίνικου πόλεμου οι Άγγλοι ενοικιαστές γης, κατέβασαν τους μισθούς των εργατών τόσο πολύ, ώστε ήταν αδύνατη και αυτή ακόμα η επιβίωση τους. Οι μισθοί ήταν χαμηλότερα και από αυτό το καθαρά ελάχιστο όριο. Ο νόμος για τους φτωχούς ήρθε να συμπληρώσει γι' αυτούς τα απολύτως απαραίτητα για τη διαίωνηση του γένους τους.⁷

Η επικράτηση των καπιταλιστικών αρχών στην παραγωγική διαδικασία, η δυναμική παρουσία της αστικής τάξης, η απήχηση των ιδεών της Γαλλικής Επανάστασης, η δημιουργία ενώσεων εργατών και ταμείων αλληλοβοήθειας οικοδομούν το πλαίσιο μέσα στο οποίο γεννιέται η ιδέα του κράτους πρόνοιας. Η ιδέα αφορά έναν μηχανισμό, ο οποίος θα εγγυάται αφενός τους όρους που θα επιτρέπουν τη συσσώρευση κεφαλαίου και αφετέρου τη διασφάλιση της κοινωνικής συναίνεσης.

1.1.3 Θεσμοθέτηση του κοινωνικού κράτους.

Στις συζητήσεις στη Γερμανική και στη Γαλλική εθνοσυνέλευση, μετά τις κοινωνικές επαναστάσεις του 1848, για την ψήφιση Συνταγμάτων, ειπώθηκαν κάποια πράγματα σχετικά με τη διατύπωση άρθρων κοινωνικού περιεχομένου. Παρόλο που τελικά επικράτησε η άποψη για τη σταθεροποίηση του αστικού συνταγματικού κράτους, αυτές οι συζητήσεις ήταν η αφετηρία για τη σταδιακή θεσμοθέτηση διατάξεων που αφορούσαν κοινωνικές καλύψεις. Η κοινωνική ασφάλιση ως θεσμός προηγείται και ουσιαστικά προϋποτίθεται για τη δημιουργία κράτους πρόνοιας. Η ευθύνη της κοινωνίας μέσω της κρατικής εξουσίας απέναντι στους πολίτες αποτελεί τον πρόδρομο του κράτους πρόνοιας.

⁶ Ε.Κοντιάδη, ό.π. σελ.64.

⁷Κ.Μαρξ, Μισθός, Τιμή, Αθήνα:Θεμέλιο, 1978, σελ.96.

Οι κοινωνικές ασφαλίσεις γεννήθηκαν το 1883 στη Γερμανία με τον νόμο για την ασφάλιση ασθένειας του Βίσμαρκ, του Γερμανού καγκελάριου, ο οποίος δύο χρόνια νωρίτερα με σχετικό διάγγελμα του έφερνε μια νέα άποψη για το κράτος και τις υποχρεώσεις που αυτό έχει απέναντι στον πολίτη.⁸

Ο νόμος αυτός συμπληρώθηκε το 1884 με σχετική διάταξη για την ασφάλιση εργατικών ατυχημάτων και το 1889 με διάταξη για την ασφάλιση γήρατος. Με τον νόμο του Βίσμαρκ η κοινωνική ασφάλιση θεωρείται υποχρεωτική για όλους. Μέσα στα επόμενα πενήντα χρόνια οι περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες θεσμοθετούν με συγκεκριμένη νομοθεσία κάθε φορά την κοινωνική ασφάλιση.⁹

Στην Αγγλία ο Beveridge, ανώτατος λειτουργός, προχωρεί στην υιοθέτηση και τη στήριξη μιας σειράς προτάσεων που αφορούν την υποχρεωτική ένταξη όλων, στον θεσμό της κοινωνικής ασφάλισης, την κάλυψη όλων των πιθανών κινδύνων που μπορούν να ελαττώσουν τα μέσα της διαβίωσης τους, την ανάγκη να αντικατασταθούν οι παραδοσιακοί μηχανισμοί ασφάλειας και τη μη κερδοσκοπική λειτουργία της υγείας.¹⁰

Πριν τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο ο θεσμός αυτός στην Αγγλία επεκτείνεται στους κλάδους ανεργίας και επαγγελματικής ασθένειας. Μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 1940 η κάλυψη των τεσσάρων βασικών κινδύνων ολοκληρώνεται, ενώ μετά από μια δεκαετία θεσμοθετείται και η ασφάλιση των αυτοαποσχολουμένων.¹¹

⁸ ΙΝΕ:Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ, Π.Πέτρουλας, Σ.Ρομπόλης, Ε.Ευδέας, Μ.Χλέτσος, Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα-Η περίπτωση του ΙΚΑ, Αθήνα, 1993, σελ.18.

⁹ Ξ.Κοντιάδη, ό.π. σελ.65.

¹⁰ ΙΝΕ, ό.π. σελ.18.

¹¹ Ξ.Κοντιάδη, ό.π.σελ.65.

Αυτές οι ανάγκες των κοινωνικών ομάδων απαίτησαν την κοινωνική ασφάλιση και αυτός είναι ο τρόπος με τον οποίο αυτή δημιουργήθηκε. Έπρεπε να αντιμετωπίσει συγκεκριμένα προβλήματα, που η ελεύθερη οικονομία αδυνατούσε να λύσει. Μέσα από την κοινωνική ασφάλιση φανερώνεται μια νέα σχέση ανάμεσα στην κοινωνία και στους ανθρώπους που την απαρτίζουν. Η αντιμετώπιση μεγάλων κοινωνικών προβλημάτων όπως οι ανισότητες και η φτώχεια, δεν είναι πλέον ζήτημα φιλανθρωπίας. Η αλληλεγγύη είναι υπόθεση της ίδιας της κοινωνίας. Αυτή η ιδέα αποτελεί θεμελιώδη αρχή της κοινωνικής ασφάλισης.

1.2 Ιστορική Εξέλιξη της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα.

Στον Ελλαδικό χώρο η διαμόρφωση της κοινωνικής ασφάλισης αρχίζει το 1836, οπότε ιδρύθηκαν τα αλληλοβοηθητικά ταμεία. Ωστόσο η εξέλιξη και η ανάπτυξη της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα άργησε αρκετά σε σχέση με τις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες. Είναι επίσης αξιοσημείωτο ότι μέχρι και τις τελευταίες δεκαετίες δεν κάλυπτε το σύνολο των εργαζομένων. Οι πολυπληθέστερες ομάδες Ελλήνων εργαζομένων, αγρότες, εργάτες, βιοτέχνες, ήταν οι τελευταίες που εντάχθηκαν στον θεσμό της κοινωνικής ασφάλισης.

Την περίοδο, που οι χώρες της Δυτικής Ευρώπης, κυριώτατα μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, αναπτύσσουν κράτος-πρόνοιας και κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων, στην Ελλάδα οι ιδιαίτερες κοινωνικοπολιτικές συνθήκες δεν δημιουργούν τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την οργάνωση κράτους-πρόνοιας και τη γενίκευση του θεσμού της κοινωνικής ασφάλισης.

Αντίθετα παρατηρούμε πολλά διασπασμένα και μικρά ταμεία, απουσία προγραμματισμένης συγκρότησης και οργανωμένης δομής του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης.¹²

Όλα αυτά αφενός μαρτυρούν την αδυναμία ή την ανυπαρξία πολιτικής βούλησης και αφετέρου οδηγούν στο γεγονός του πολύ μεγάλου αριθμού ανασφάλιστων.

1.2.1. Η ίδρυση των ασφαλιστικών ταμείων.

Μετά την ίδρυση κατά κλάδους των αλληλοβοηθητικών ταμείων του 1836 (εμπορική ναυτιλία), ιδρύονται το 1852 τα ταμεία ασφάλισης για τους αξιωματικούς του στρατού και για τους αξιωματικούς του πολεμικού ναυτικού. Το Μετοχικό Ταμείο Δημοσίων Υπαλλήλων και το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο (NAT) ιδρύονται το 1861. Δημιουργήθηκαν ακόμη ασφαλιστικοί φορείς για τις χήρες και τα ορφανά αξιωματικών του στρατού (1853) και του πολεμικού ναυτικού (1856), των μεταλλευτών (1882) που κάλυπταν το γήρας, τα επαγγελματικά ατυχήματα, ασθένειες, ανικανότητα και θάνατο.

Το 1907 ιδρύθηκε το Ταμείο Συντάξεως Σιδηροδρομικών. Στη δεκαετία 1928-1937 ιδρύονται τα εξής ταμεία ασφάλισης: το 1928 το ΤΣΑΥ, το 1929 το ταμείο των Νομικών και Εφημεριδοπωλών, το 1930 το ΤΑΚΕ, το 1931 το Ταμείο Εκτελωνιστών και το ταμείο τυπογράφων, το 1932 το ΤΣΑ, το 1934 το ΤΣΜΕΔΕ και το Ταμείο Εργατών Τύπου και το ΤΕΒΕ, το 1935 το Ταμείο των χρηματιστών και το 1937 το ΙΚΑ. Ακολουθεί η ίδρυση του ΤΑΕ τρία χρόνια αργότερα. Ο ΟΓΑ ιδρύεται το 1961 και το 1982 επεκτείνεται το ΙΚΑ σε όλη την Ελλάδα και ιδρύεται το ΤΕΑΜ. Παράλληλα είχαν καθιερωθεί η ασφάλιση Ανεργίας το 1945 και η παροχή Οικογενειακών Επιδομάτων το 1958.¹³

¹² ΙΝΕ, ό.π. σελ.18.

¹³ ΙΝΕ, ό.π. σελ.19.

1.2.2 Τα χαρακτηριστικά της βραδείας επέκτασης και εξέλιξης των ασφαλιστικών ταμείων.

Είναι φανερό, ότι σ' αυτή την πρώτη περίοδο το κράτος, με ελάχιστες εξαιρέσεις, δεν παρεμβαίνει άμεσα με στόχο την επίλυση των προβλημάτων των εργαζομένων. Οι κοινωνικές δαπάνες είναι πολύ περιορισμένες και τα εργατικά ζητήματα αντιμετωπίζονται με έναν τρόπο, λίγο ή πολύ, αλληλοβοηθητικό. Αρχικά η κοινωνική ασφάλιση παρείχε κάποιας μορφής πρόνοιας στα μέλη της οικογένειας θανόντων εργαζομένων. Αργότερα προσέφερε κάλυψη γήρατος, αναπηρίας και κάλυψη θανάτου. Ενδεικτικό γεγονός αυτής της αργοπορίας είναι το εξής, στο άρθρο 31 του νόμου περί μεταλλείων του 1861 αναφερόταν στη δημιουργία ταμείου ασφάλισης για τους εργάτες των μεταλλείων. Η εφαρμογή όμως του νόμου άρχισε σχεδόν δέκα χρόνια αργότερα, ενώ η ασφάλιση των εργατών ξεκίνησε μόλις το 1901.¹⁴

Άλλωστε, η χρονολογική σειρά με την οποία ιδρύθηκαν τα ταμεία, φανερώνει με τρόπο αδιάψευστο ότι την πρώτη περίοδο του ανάπτυξης του καπιταλισμού στην Ελλάδα ο θεσμός δεν δημιουργήθηκε ως απάντηση στα μεγάλα προβλήματα των εργαζομένων που είχαν κατά κύριο λόγο ανάγκη κοινωνικής προστασίας. Αντίθετα το κράτος χρησιμοποίησε την κοινωνική ασφάλιση για να εντάξει στους κόλπους του κάποιες κοινωνικές ομάδες εργαζομένων, που η φύση της εργασίας τους, συνδεόταν άμεσα με τη διαχείριση της εξουσίας, π.χ. Ταμείο Ασφάλισης Αξιωματικών Στρατού, Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, Μετοχικό Ταμείο Δημοσίων Υπαλλήλων.

Η έλευση των προσφύγων το 1922 οξύνει τα προβλήματα στην αγορά εργασίας. Την ίδια χρονιά θεσπίζεται με νόμο (Ν.2868/1922) η υποχρεωτική ασφάλιση των μισθωτών κατά κλάδους (καπνεργάτες, μυλεργάτες, τυπογράφοι, λιμενεργάτες).

¹⁴ ΙΝΕ, ό.π. σελ.19.

Με το νόμο (Ν.6296/1934) προβλέπεται η ίδρυση του ιδρύματος κοινωνικών ασφαλίσεων (ΙΚΑ), που άρχισε να ισχύει μόλις το 1937 και μόνο στην Αθήνα, Πειραιά και Θεσσαλονίκη και ένα χρόνο αργότερα επεκτάθηκε στα υπόλοιπα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας.

Το 1934 από τους 2.300.000 εργαζόμενους μόνο το 9% είναι ασφαλισμένοι. Με τον (Ν.4169/1961) για τις Γεωργικές Κοινωνικές Ασφαλίσεις και τη δημιουργία του ΟΓΑ με τη σταδιακή αύξηση του αριθμού των ασφαλισμένων του ΙΚΑ και την επέκτασή του σε όλη τη χώρα μόλις το 1982 ολοκληρώθηκε η ασφαλιστική κάλυψη του συνόλου του πληθυσμού.¹⁵

Παράλληλα στη δεκαετία του 1930, ιδρύθηκαν τα πρώτα επικουρικά ταμεία, όπου ισχυρά συνδικαλισμένες ομάδες εργαζομένων πέτυχαν, με μικρές επιβαρύνσεις από την πλευρά τους, ένα πρόσθετο επίπεδο παροχών. Αργότερα απαγορεύτηκε η σύσταση νέων επικουρικών ταμείων με αποτέλεσμα μόνο το 45% των εργαζομένων να έχει επικουρική ασφάλιση σήμερα.¹⁶

Θεωρούμε απαραίτητο σ' αυτό το σημείο να τονισθεί ότι η σταδιακή επέκταση του θεσμού της κοινωνικής ασφάλισης στο σύνολο του πληθυσμού δεν εξασφάλισε ταυτόχρονα την ισότητα στις παροχές των διαφόρων ταμείων. Η ανισορροπία τόσο σε επίπεδο ποιότητας παροχών όσο και σε επίπεδο ποσότητας ήταν το κύριο χαρακτηριστικό του θεσμού για πολλές δεκαετίες.

¹⁵ ΙΝΕ, ό.π.σελ.19.

¹⁶ ΚΕΠΕ, Κοινωνική Ασφάλιση, Θέματα Προγραμματισμού, ΕΙΟ Κιντής Α. Αθήνα 1983, σελ.92.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

2.1 Αμφισβήτηση και νεοφιλελεύθερη θεωρία.

Σήμερα πλέον η κοινωνική ασφάλιση αντιμετωπίζει, εξαιτίας των προβλημάτων που παρουσιάζει, αμφισβήτηση και έντονη κριτική. Η επιχειρηματολογία που αναπτύσσεται προς την κατεύθυνση της αμφισβήτησης σχετικά με την κοινωνική ασφάλιση έχει δύο πόλους. Αφενός λοιπόν η κρίση θεωρείται ως καθαρά διαχειριστική, η οποία ακόμη και σε περίοδο ύφεσης δημιουργεί οικονομικά προβλήματα και αφετέρου πιστεύεται ότι η ίδια η φύση της κοινωνικής ασφάλισης - αφού αποτελεί παρεμβατισμό του κράτους στην οικονομία-εμποδίζει την οικονομική ανάπτυξη. Αν δεχτούμε αυτούς τους συλλογισμούς, η μόνη λύση που διαφαίνεται είναι η αποδυνάμωση της κοινωνικής ασφάλισης και η ενίσχυση της ιδιωτικής κερδοσκοπικής ασφάλισης. Με τον περιορισμό της κοινωνικής ασφάλισης στο ελάχιστο, θα εκλείψει το διαχειριστικό έλλειμμα, σύμφωνα πάντα με την παραπάνω επιχειρηματολογία. Ταυτόχρονα θα απουσιάσει ο έντονος παρεμβατισμός στην οικονομία με αποτέλεσμα την απρόσκοπτη οικονομική ανάπτυξη.¹⁷

Αν θα δεχτούμε ή όχι αυτή την άποψη εξαρτάται από την οπτική γωνία θεώρησης των πραγμάτων. Εξαρτάται από το πώς αντιλαμβανόμαστε τις σχέσεις κράτους, αγοράς, πολιτών. Θεωρούμε ότι το κράτος δεν πρέπει να παρεμβαίνει στις οικονομικές δραστηριότητες.

¹⁷ ΙΝΕ: Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ, Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα Η περίπτωση του ΙΚΑ Π. Πέτρουλας, Σ.Πομπόλης, Σ.Ξυδέας, Μ.Χλέτσος, Αθήνα 1993, σελ.11-12.

Ή θεωρούμε ότι το κράτος υποχρεούται να προσφέρει κοινωνική κάλυψη στους πολίτες; Στην περίπτωση που υποστηρίζεται η άποψη ότι η κοινωνική ασφάλιση εμποδίζει, εκ φύσεως μάλιστα, την οικονομική ανάπτυξη, διακρίνεται η θεωρητική βάση, της νεοφιλελεύθερης αντίληψης για την οργάνωση της κοινωνίας και της οικονομίας.

Σύμφωνα με τη νεοφιλελεύθερη οικονομική θεωρία ο θεσμός της κοινωνικής ασφάλισης είναι αποτέλεσμα της επέμβασης του κράτους στην οικονομία, γι' αυτό και την αμφισβητεί. Θεωρείται ότι με τέτοιου είδους παρεμβατισμούς και γραφειοκρατικές διαστροφές η αγορά δε μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά. Αυτού του είδους η αμφισβήτηση σήμερα δεν είναι καθόλου εκτός κλίματος. Διανύουμε μια περίοδο, όπου διεθνώς προωθείται η επικράτηση της νεοφιλελεύθερης διαχειριστικής αντίληψης, ενώ ταυτόχρονα αμφισβητούνται οι κρατικές και οι δημοσίου χαρακτήρα οικονομικές δραστηριότητες. Είναι φυσικό λοιπόν, η κοινωνική ασφάλιση να μη βρεθεί εκτός πεδίου αμφισβήτησης.¹⁸

Το ερώτημα αν πρέπει να υπάρχει κρατική παρέμβαση για την προστασία και τη διαχείριση αναπαραγωγής της εργατικής δύναμης ή αν πρέπει να αναπτύσσεται δυναμικά η εργατική δύναμη, μέσα από την ελεύθερη οικονομική δραστηριότητα, δεν είναι τυπικό, ούτε απλό.

Μια επιχειρούμενη απάντηση δε θα μπορούσε να δοθεί στηριζόμενη απλά σε διαχειριστικό-οικονομική άποψη. Φυσικά μια τέτοια απάντηση δε θα επιχειρήσουμε να δώσουμε στα πλαίσια αυτής της εργασίας.

2.2 Το Κοινωνικό-ασφαλιστικό έλλειμμα του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης.

Το οικονομικό και διαχειριστικό πρόβλημα της κοινωνικής ασφάλισης, προβάλλεται σήμερα ως το πρωταρχικό της πρόβλημα.

¹⁸ ΙΝΕ ΓΣΕΕ, ο.π. σελ.13.

Γι' αυτό και οι πιθανές λύσεις, που συνήθως προτείνονται, στοχεύουν κυρίως στην αντιμετώπιση του ελλείμματος. Σ' αυτή την κατεύθυνση οι κοινωνικές και ασφαλιστικές παροχές, οι παροχές ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης υποβαθμίζονται στο όνομα της διαχειριστικής και οικονομικής αδυναμίας. Έτσι, ενώ τα προβλήματα ρευστότητας ουσιαστικά δεν αντιμετωπίζονται, παράλληλα υποβαθμίζεται ο ίδιος ο θεσμός της κοινωνικής ασφάλισης, με όλα τα προβλήματα που αυτό μπορεί να σημαίνει τόσο για την κοινωνική συνοχή όσο και για την οικονομική ανάπτυξη.

Με απλή παρατήρηση μπορεί κάποιος εύκολα να εντοπίσει τις κοινωνικές και ασφαλιστικές ελλείψεις, τις οποίες παρουσιάζει το Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης. Είναι επιβεβλημένη, πιστεύουμε, η αντιμετώπιση αυτών των αδυναμιών πριν από κάθε απόπειρα ανάλυσης των οικονομικών διαστάσεων του προβλήματος.

Η αδυναμία και οι ελλείψεις του Συστήματος παρουσιάζονται σε φαινόμενα όπως:

- » Ο συνωστισμός του 70% των συντάξεων του ΙΚΑ στα χαμηλότερα όρια.
- » Η διαπίστωση ότι ο μέσος πραγματικός δείκτης αναπλήρωσης του μισθού από τη σύνταξη, βρίσκεται σήμερα στην Ελλάδα στο 44% (Ενώ ο αντίστοιχος δείκτης βρίσκεται κατά το χρόνο συνταξιοδότησης στο 80%) και ότι η απομείωση της πραγματικής αξίας των συντάξεων οφείλεται στην ανεπαρκή ετήσια στήριξη της αγοραστικής τους δύναμης από την εισοδηματική πολιτική.
- » Η διαπίστωση ότι το μέσο ύψος των κύριων και των επικουρικών συντάξεων του ιδιωτικού τομέα, πριν τους φόρους, με συμψηφισμό και των συντάξεων των τραπεζών και των ΔΕΚΟ, φθάνει στις 180.000 δρχ. περίπου δηλαδή πολύ κοντά στα όρια της φτώχειας στην Ελλάδα (170.000 δρχ. περίπου).¹⁹

¹⁹ ΙΝΕ Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, Αναλογιστική Μελέτη του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ελλάδα, δέση προτάσεων, Αθήνα, Απρίλιος 2001, σελ.185.

2.3. Οι Αιτίες των ελλειμμάτων.

Τις αιτίες του ελλείμματος του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης μπορούμε να τις ταξινομήσουμε σε τρεις κατηγορίες:

- α) Στις Ενδογενείς αιτίες κατατάσσουμε τις αιτίες που προέρχονται από τη λειτουργία του ίδιου του συστήματος, τις αιτίες που οφείλονται σε εσωτερικές διαδικασίες.
- β) Στις Εξωγενείς αιτίες, κατατάσσουμε τις αιτίες που δημιουργήθηκαν από αρνητικές παρεμβάσεις στο ασφαλιστικό σύστημα, προκειμένου να εξυπηρετηθούν σκοποί ξένοι προς τη φιλοσοφία και τη λειτουργία της κοινωνικής ασφάλισης.
- γ) Στις αιτίες Γενικών Επιπτώσεων κατατάσσουμε όλους τους παράγοντες που έχουν σημαντική αρνητική επίδραση, όχι μόνο στο ασφαλιστικό σύστημα αλλά στη γενικότερη οικονομική ανάπτυξη και κοινωνική διάρθρωση της χώρας και ως εκ τούτου και στο ασφαλιστικό σύστημα.²⁰

2.3.1 Ενδογενείς αιτίες.

Είναι πραγματικά ανησυχητικό το φαινόμενο που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια σχετικά με τον αριθμό των ασφαλισμένων στο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης. Ο αριθμός των ασφαλισμένων αυξάνει λιγότερο σε σχέση με τον αριθμό των συνταξιούχων. Η αύξηση του αριθμού των συνταξιούχων σε σχέση με τον αριθμό των ασφαλισμένων είναι φυσικό να επηρεάζει τη σχέση εσόδων-εξόδων των ασφαλιστικών ταμείων, αν μάλιστα υπολογίσει κανείς ότι η αναλογία συνταξιούχων προς ασφαλισμένους ήταν το 1960 1:17,27, ενώ το 1990 μειώθηκε σε 1:2,77. Ωστόσο, δε στέκει το επιχείρημα ότι αυτή η άνιση αριθμητική εξέλιξη είναι βασική αιτία του ελλείμματος.²¹

²⁰ ΙΝΕ ΓΣΕΕ, ο.π. σελ.45.

²¹ ΙΝΕ ΓΣΕΕ, ο.π. σελ.27, 29.

Μια άλλη αιτία του ελλείμματος είναι η απόκλιση εσόδων-εξόδων. Θα έπρεπε ίσως σε αυτό το σημείο να δούμε ποία είναι τα έσοδα και ποιά τα έξοδα των ασφαλιστικών ταμείων. Σε ότι αφορά τα έσοδα, οι επιμέρους κατηγορίες τους είναι οι εισφορές των ασφαλισμένων, οι εισφορές των εργοδοτών, η κοινωνική εισφορά, οι πρόσοδοι περιουσίας και λοιπά έσοδα. Οι εισφορές των ασφαλισμένων αποτελούν το 33-34% του συνολικού ποσού των εσόδων, οι εισφορές των εργοδοτών το 60-61%, η κοινωνική εισφορά από 6% έως 0,3%, η συμμετοχή των προσόδων περιουσίας κυμαίνεται από 0,13% έως 1,70%. Η αντίστοιχη συμμετοχή των λοιπών εσόδων είναι σχεδόν μηδενική.²²

Η συμμετοχή των εισφορών των εργαζομένων στα έσοδα εκφράζει μια τάση αύξησης έως το 1985 ενώ έπειτα εκφράζει σαφή τάση μείωσης. Σχετικά με την εργοδοτική εισφορά υπάρχει μια αύξηση έως το 1989, ενώ έπειτα παρατηρείται μια μείωση. Η συμμετοχή της κοινωνικής εισφοράς δεν είναι άξια λόγου. (Με εξαίρεση το 1987 όταν η συμμετοχή της κοινωνικής εισφοράς έφτασε 15,91%). Η συμμετοχή των προσόδων περιουσίας είναι συνολικά ελάχιστη. Προκύπτει έτσι αβίαστα το συμπέρασμα ότι οι κύριες πηγές εσόδων είναι οι εισφορές των εργαζομένων και των εργοδοτών.²³

Οι δαπάνες χωρίζονται σε δαπάνες για παροχές συντάξεων, παροχές ασθένειας, δαπάνες διοίκησης, δαπάνες περιουσιακών στοιχείων και λοιπές δαπάνες. Οι παροχές για συντάξεις και οι αντίστοιχες για ασθένεια αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος των εξόδων. Σε σχετικές μελέτες παρατηρείται μια τάση αύξησης του ποσοστού συμμετοχής στις συνολικές δαπάνες των παροχών για συντάξεις και ταυτόχρονα μείωση των παροχών για ασθένεια. Οι συντάξεις είναι συντάξεις γήρατος, οι οποίες αποτελούν και το μεγαλύτερο ποσοστό, συντάξεις αναπηρίας και συντάξεις θανάτου. Οι παροχές στους ασφαλισμένους είναι οι παροχές σε είδος, που αφορούν την ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη και οι παροχές σε χρήμα που είναι τα διάφορα επιδόματα.

²² ΙΝΕ ΓΣΕΕ, ο.π. σελ.33.

²³ ΙΝΕ ΓΣΕΕ, ο.π. σελ.33-24.

Όσον αφορά στις δαπάνες διοίκησης αυτές είναι οι δαπάνες προσωπικού, οι οποίες αποτελούν και το μεγαλύτερο ποσοστό, οι γενικές δαπάνες και οι δαπάνες για τα συλλογικά όργανα.²⁴

Ένα εύλογο ερώτημα που προκύπτει μετά απ' όλα αυτά αφορά τα αίτια της αύξησης των δαπανών. Στο πόρισμα της Επιστημονικής Επιτροπής για την αναμόρφωση του συστήματος της κοινωνικής ασφάλισης, το 1992, στις σελίδες 32 και 38 προβάλλονται ιδιαίτερα ως αίτια οι αυξήσεις στα κατώτατα όρια των συντάξεων, η αυξανόμενη συμμετοχή των γυναικών στην απασχόληση και την ασφάλιση, η μείωση των ελάχιστων προϋποθέσεων για σύνταξη, η αλόγιστη επέκταση των βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελμάτων, η αύξηση των λοιπών κοινωνικών παροχών. Σε ότι αφορά την αυξανόμενη συμμετοχή των γυναικών στην απασχόληση, υποστηρίζεται ότι επιβαρύνεται η κοινωνική ασφάλιση, καθώς υπάρχει η ανάγκη προστασίας της μητρότητας και επειδή συνταξιοδοτούνται πέντε έτη περίπου νωρίτερα από τους άνδρες και ζουν κατά μέσο όρο τέσσερα χρόνια περισσότερο. Κατ' αυτή την άποψη υπάρχει μια επιβάρυνση εννέα ετών.²⁵ Πιστεύουμε ωστόσο ότι μια τέτοια άποψη αδικεί πολύ τον θεσμό της κοινωνικής ασφάλισης.

Άλλωστε αν λάβουμε υπ' όψιν την αρχή της αλληλεγγύης των γενεών και δεδομένου ότι οι γυναίκες αφενός εισήλθαν καθυστερημένα στην αγορά εργασίας και αφετέρου μεγάλο μέρος των γυναικών είναι ανασφάλιστες, διαπιστώνουμε ότι τα ταμεία δεν έχουν ακόμη καταβάλλει μαζικά συντάξεις, ενώ ταυτόχρονα εισπράττει τις εισφορές των απασχολούμενων γυναικών. Ούτε και η άποψη ότι η ύπαρξη βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελμάτων συμβάλλει στην ελλειμματικότητα των ταμείων ευσταθεί καθώς στην κατηγορία αυτή έχει θεσπιστεί πρόσθετο ασφάλιστρο.

²⁴ ΙΝΕ ΓΣΕΕ, ο.π. σελ.35, 38, 39, 41.

²⁵ ΙΝΕ ΓΣΕΕ, ο.π. σελ.51-51.

Μία πιο λογική αιτία της μειωμένης αύξησης των εσόδων είναι η εκπρόθεσμη καταβολή των εισφορών και οι ρυθμίσεις για τις διάφορες καθυστερούμενες οφειλές. Το πλέγμα των ρυθμίσεων για τις καθυστερούμενες οφειλές λειτουργεί περισσότερο ως κίνητρο παρακράτησης των εισφορών από τους εργοδότες, τους οργανισμούς και τις δημόσιες επιχειρήσεις, εφόσον το κόστος παρακράτησης των εισφορών των ασφαλιστικών οργανισμών είναι σημαντικά μικρότερο από την προσφυγή σε δανεισμό από τις τράπεζες.²⁶

Ένα άλλο μεγάλο και χρόνιο πρόβλημα, το οποίο αποτελεί σημαντικότερη διαρροή των εσόδων είναι το γνωστό σε όλους φαινόμενο της εισφοροδιαφυγής, για το οποίο σήμερα εφαρμόζεται ο νόμος (Ν.2556/1997), ο οποίος όμως δε λύνει οριστικά το πρόβλημα της εισφοροδιαφυγής και εισφορο-κλοπής. Η ΓΣΕΕ είχε κάνει κατά την έκδοση του παραπάνω νόμου, μια σειρά προτάσεων προκειμένου να χτυπηθεί η εισφοροδιαφυγή. Συγκεκριμένα επισημάνθηκε ότι ποσά που διαφεύγουν λόγω της εισφοροδιαφυγής μπορούν να εισπραχθούν α) μέσω της μηχανοργάνωσης των ταμείων για την άμεση βεβαίωση και είσπραξη των εισφορών, β) με τη νομιμοποίηση παρέμβασης και ελέγχου των εκπροσώπων των εργαζομένων, γ) με την καταβολή των ασφαλιστικών εισφορών και την κατάργηση των χαριστικών ρυθμίσεων για τους κακοπληρωτές.²⁷

Αυτές οι θέσεις της Γενικής Συνομοσπονδίας τόνιζαν την ανάγκη να εγκαταληφθεί η πολιτική του κράτους που επιχειρεί να αντιμετωπίσει την εισφοροδιαφυγή με μέτρα αφενός κατασταλτικά και αφετέρου διευκολυντικά για τους οφειλέτες, και να στραφεί το κράτος στην προσπάθεια προληπτικής αντιμετώπισης του φαινομένου.²⁸

²⁶ ΙΝΕ ΓΣΕΕ, ο.π. σελ.47.

²⁷ ΙΝΕ ΓΣΕΕ, ο.π. σελ.39.

²⁸ ΓΣΕΕ, ο.π. σελ.39.

Το ίδιο φαινόμενο κατονομάζεται ως μια από τις βασικές αιτίες της κακής οικονομικής κατάστασης στην οποία έχουν περιέλθει σήμερα τα ταμεία και στα σχετικά συνέδρια της ΑΔΕΔΥ.²⁹

Το πρόβλημα της εισφοροδιαφυγής δεν είναι τόσο απλό ούτε έχει μόνο οικονομικό χαρακτήρα. Το φαινόμενο παρουσιάζεται διττό: α) Η επιχείρηση οφείλει ασφαλιστικές εισφορές τις οποίες δεν καταβάλλει. β) Η επιχείρηση απασχολεί εργαζόμενους τους οποίους δε δηλώνει και άρα δεν καταβάλλει τις απαιτούμενες εισφορές. Όσον αφορά στην πρώτη περίπτωση υπάρχει η ελπίδα ότι ίσως κάποτε τα ταμεία εισπράξουν τα οφειλόμενα των επιχειρήσεων. Κάτι τέτοιο φυσικά, μπορεί να συμβεί αν υπάρχει η αντίστοιχη βούληση της ασφαλιστικής πολιτικής. Στη δεύτερη περίπτωση τα ταμεία δεν έχουν ελπίδα είσπραξης. Αυτοί οι ανασφάλιστοι εργαζόμενοι μπορεί να μην απολαμβάνουν τις παροχές της κοινωνικής ασφάλισης και άρα να μην επιβαρύνουν οικονομικά το σύστημα όμως η συμμετοχή τους στα ταμεία θα ενίσχυε τα έσοδα τους και τη λεγόμενη ασφαλιστική αλληλεγγύη των γενεών. Πέρα όμως από οικονομικούς λόγους, η ασφαλιστική κάλυψη αυτών των εργαζομένων είναι υποχρέωση της κοινωνίας. Αυτό άλλωστε αποτελεί και την ειδοποιό διαφορά ανάμεσα στην ιδιωτική και την κοινωνική ασφάλιση.³⁰

2.3.2 Εξωγενείς αιτίες.

Στο 28^ο συνέδριο της ΑΔΕΔΥ τον Νοέμβριο του 1992 επισημάνθηκαν οι αιτίες της δυσχερούς οικονομικής κατάστασης των ταμείων. Ανάμεσα σε αυτές υπογραμμίζεται ότι η κρίση οφείλεται και “στην πολιτική καταλήστευση των αποθεματικών των ταμείων και στη δέσμευση τους στις τράπεζες άτοκα ή με εξευτελιστικά επιτόκια”.³¹

²⁹ ΑΔΕΔΥ, 28^ο Συνέδριο, Αθήνα, Μάρτιος 1993, σελ.53.

³⁰ ΙΝΕ ΓΣΕΕ, ο.π. σελ.44.

³¹ ΑΔΕΔΥ, ο.π. σελ.53.

Είναι αλήθεια ότι στο παρελθόν το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης αποστερήθηκε των αποθεματικών του και παρεμποδίστηκε ο σχηματισμός του απαραίτητου κοινωνικού κεφαλαίου, το οποίο θα στήριζε σήμερα, έστω και εν μέρει τη μελλοντική λειτουργία του συστήματος. Σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, οι κυβερνήσεις είχαν προνοήσει, από την αρχή της λειτουργίας των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, ώστε τα πλεονάσματα του κεφαλαίου να συσσωρεύονται και να δημιουργούν ένα διαρκώς αυξανόμενο κοινωνικό κεφάλαιο. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία αξιόλογης περιουσίας στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης κατά χώρα. Η περιουσία αυτή επενδύεται και αξιοποιείται και έτσι αποδίδει πρόσθετα κέρδη και επιπλέον πόρους στο σύστημα.

Αντίθετα στην Ελλάδα το κράτος υποχρέωσε το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης να καταθέσει άτοκα για 25 χρόνια και εξαιρετικά χαμηλότοκα στην συνέχεια, τα κεφαλαιακά αποθέματα κάθε έτους στην Τράπεζα της Ελλάδος (Α.Ν.1611/1950). Με τη σειρά της η Τράπεζα υποχρεωνόταν να διαθέσει τα κεφάλαια αυτά στην Ελληνική βιομηχανία και το Ελληνικό εμπόριο, μέσω των εμπορικών Τραπεζών. Παράλληλα το Ελληνικό κράτος ιδιοποιήθηκε σε αρκετές περιπτώσεις τα υπάρχοντα κάθε φορά αποθεματικά του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης για να καλύψει ανάγκες του κρατικού προϋπολογισμού.

Συνέπεια αυτής της πολιτικής ήταν να στερηθεί το σύστημα κεφάλαια δικά του αλλά και τα πρόσθετα κέρδη που αυτά θα μπορούσαν να αποφέρουν αν είχαν αξιοποιηθεί ανάλογα. Έτσι το αποτέλεσμα είναι η ανυπαρξία αξιόλογου κοινωνικού κεφαλαίου που θα μπορούσε να στηρίξει οικονομικά τη μελλοντική λειτουργία του συστήματος. Αυτή η συμπεριφορά του Ελληνικού κράτους δεν αφορά μόνο το παρελθόν αλλά επισύρει συνέπειες για το μέλλον. Αυτή είναι μια παράμετρος που δεν είναι δυνατό να αγνοηθεί σε μια προσπάθεια αναδόμησης ενός υγιούς συστήματος κοινωνικής ασφάλισης.³²

³² ΙΝΕ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, ο.π. σελ.187.

Το τι σημαίνει στην πράξη αυτή η τακτική μπορούμε να το διαπιστώσουμε αν προσεγγίσουμε τα διαχειριστικά αποτελέσματα των προσεχών ετών με εναλλακτικό συνυπολογισμό της περιουσίας του συστήματος στο ύψος των 5,6 τρίς δρχ, όση είναι δηλαδή η πραγματική κινητή και ακίνητη περιουσία του σύμφωνα με τα στοιχεία του κοινωνικού προϋπολογισμού του 2000 και στο υψος των 20 τρις δρχ όση θα μπορούσε να είναι σύμφωνα με μια εκτίμηση, η περιουσία του συστήματος σήμερα, αν δεν είχαν αφαιρεθεί από αυτό τα περιουσιακά του στοιχεία.³³

Και ενώ οι ασφαλιστικοί φορείς κατέθεταν τα αποθεματικά τους με εξαιρετικά χαμηλό επιτόκιο, παράλληλα δανείζονταν από το Τραπεζοπιστωτικό σύστημα με επιτόκιο που έφτανε το 32%-35%. Η δέσμευση των αποθεματικών με τόσο χαμηλά επιτόκια και η ουσιαστική τους απαξίωση μέσω της πολιτικής των υποχρεωτικών επενδύσεων των ασφαλιστικών οργανισμών σε χρεόγραφα και μέσω της ενίσχυσης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων είναι μια από τις κυριότερες αιτίες μείωσης των εσόδων. Κυρίως την περίοδο 1950-1980, που ο ασφαλιστικός φορέας βρισκόταν σε περίοδο κεφαλαιοποίησης, διέθετε τα αποθεματικά του για την ενίσχυση της ιδιωτικής επενδυτικής δραστηριότητας.

Μετά την περίοδο του 1980, όπου ο ασφαλιστικός φορέας βρέθηκε σε περίοδο οικονομικής δυσχέρειας, δανείστηκε με επαχθείς χρηματοδοτικούς όρους για την κάλυψη των ελλειμμάτων του.³⁴

Έχει επίσης παρατηρηθεί το γεγονός ότι κατά καιρούς οι κυβερνήσεις εξαγγέλλουν και πραγματοποιούν μέτρα κοινωνικής πολιτικής, όπου οι παροχές ξεπερνούν κάθε προηγούμενο - για μικρά χρονικά διαστήματα εννοείται- χωρίς την ταυτόχρονη ενίσχυση των ταμείων. Χαρακτηριστική είναι η αύξηση των εξόδων του συστήματος σε παροχές κατά 76,3% το 1981.³⁵

³³ ΙΝΕ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, ο.π. σελ.187.

³⁴ ΙΝΕ ΓΣΕΕ, ο.π. σελ.50.

³⁵ ΙΝΕ ΓΣΕΕ, ο.π. σελ.38.

Ως τελικό συμπέρασμα των προσεγγίσεων αυτών προκύπτει το γεγονός ότι η απουσία κοινωνικού κεφαλαίου δεν χρεώνεται απλώς στο Ελληνικό κράτος άλλα επενεργεί αρνητικά στη μελλοντική βιωσιμότητα του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. Έτσι γίνεται άμεσα κατανοητό πόσο σημαντική ήταν η απώλεια εσόδων των φορέων κοινωνικής ασφάλισης και πόσο συνέβαλλε η απώλεια αυτή στη δημιουργία του ελλείμματος.

2.3.3 Αίτια “Γενικών Επιπτώσεων”.

Στην κατηγορία αυτή θα μπορούσαμε να εντάξουμε σαν πρώτο αίτιο τον υψηλό ρυθμό του πληθωρισμού. Ενώ οι δαπάνες αυξάνουν, τα έσοδα δεν αυξάνουν εξαιτίας του πληθωρισμού, καθώς και οι αυξήσεις στους ονομαστικούς μισθούς υστερούν τόσο σε ποσοστό όσο και χρονικά ως προς τις αυξήσεις των τιμών. Παρόλο που το πραγματικό κόστος μιας ασφαλιστικής παροχής μπορεί να μην έχει μεταβληθεί, το χρηματικό κόστος έχει αυξηθεί εξαιτίας του πληθωρισμού. Η κατάσταση αυτή δημιουργεί έντονα προβλήματα ρευστότητας στα ασφαλιστικά ταμεία. Επίσης ο πληθωρισμός κάνει τους όρους του δανεισμού δυσκολότερους.³⁶

Η επόμενη αιτία προκύπτει ως αποτέλεσμα της πρώτης. Οι αυξήσεις των ονομαστικών μισθών είναι περιορισμένες. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα τα έσοδα των ασφαλιστικών ταμείων από τις εισφορές των εργαζομένων και των εργοδοτών να είναι αναλογικά όλο και μικρότερα, αφού η εισφορά είναι ποσοστό επί του συνολικού ακαθάριστου μισθού. Η οικονομική συγκυρία δεν είναι δυνατό να αφήνει ανεπηρέαστη την οικονομική κατάσταση των ασφαλιστικών φορέων.³⁷

³⁶ ΙΝΕ ΓΣΕΕ, ο.π. σελ.53.

³⁷ ΙΝΕ ΓΣΕΕ, ο.π. σελ.53.

Τα νέα δεδομένα που δημιουργούνται από τη μαζική εισαγωγή νέων τεχνολογιών στους χώρους εργασίας και από τον τρόπο που χρησιμοποιούνται, δεν συμβάλλουν απλά στο πρόβλημα της ανεργίας αλλά σε συνδυασμό και με άλλα μέτρα, σταδιακά ανατρέπουν το μοντέλο της πλήρους απασχόλησης. Η μερική απασχόληση, οι άτυπες μορφές απασχόλησης, οι συμβάσεις έργου και οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου είναι πρακτικές που “υπονομεύουν” την πλήρη απασχόληση των εργαζομένων.³⁸

Η διαρκώς αυξανόμενη ανεργία και η άνιση κατανομή του πλούτου, που είναι χαρακτηριστική πραγματικότητα πλέον για τη χώρα μας, επιφέρουν απ’ τη μια αποδυνάμωση των εσόδων του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης ενώ από την άλλη επιβαρύνεται η κοινωνική ασφάλιση ως θεσμός με νέες υποχρεώσεις για τη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής.

Οι δαπάνες των ασφαλιστικών φορέων αυξάνονται με τα επιδόματα ανεργίας ή την παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης ανέργων μέσω του ΟΑΕΔ. Και φυσικά τονίζουμε ότι αυτά τα μέτρα είναι πραγματικά αναγκαία για την καλή κοινωνική λειτουργία. Η ΓΣΕΕ πρότεινε και προώθησε τη δημιουργία ενός δικτύου ασφάλισης στον κλάδο υγείας, δηλαδή την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη των ανέργων νέων, ηλικίας 14 έως 29 με την ΕΓΣΣ Ε του 1998-1999.³⁹

Ένα ακόμη στοιχείο είναι η παράταση του ορίου ζωής του ανθρώπου. Έτσι σε σχέση με το παρελθόν αυξάνει ο μέσος όρος συνταξιοδότησης. Δηλαδή ένας συνταξιούχος σήμερα απολαμβάνει για περισσότερα χρόνια παροχές από τους ασφαλιστικούς φορείς ενώ ο ίδιος έχει πάψει να χρηματοδοτεί το σύστημα. Αυτό το γεγονός παράλληλα με τη μείωση των γεννήσεων συμβάλλει στην τάση γήρανσης του πληθυσμού. Το φαινόμενο της γήρανσης του πληθυσμού επιδρά με δύο τρόπους στο ασφαλιστικό σύστημα.

³⁸ ΓΣΕΕ, ο.π. σελ.29.

³⁹ ΓΣΕΕ, ο.π. σελ.31.

Η αύξηση του προσδόκιμου ορίου ζωής αποτελεί αναμφισβήτητα θετική εξέλιξη, αν όχι κατάκτηση στην ποιότητα ζωής του σύγχρονου ανθρώπου. Παράλληλα όμως μεγαλώνουν οι υποχρεώσεις του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. Από την άλλη πλευρά το δημογραφικό πρόβλημα δεν είναι άσχετο με την αδυναμία κάλυψης των αυξημένων υποχρεώσεων και δαπανών αναπαραγωγής των νέων μισθοσυντήρητων ζευγαριών. Η αύξηση της ανεργίας των νέων παίζει και εδώ τον ρόλο της παράλληλα με τις πολιτικές λιτότητας που ακολουθούνται σε βάρος των μισθωτών.

Σ' αυτό το σημείο, ωστόσο, θα πρέπει να γίνει φανερό ότι οι ουσιαστικές επιπτώσεις από τη γήρανση του πληθυσμού παρουσιάζονται μετά το 2000, γι' αυτό και είναι ανεδραφική η προσπάθεια καταλογισμού των σημερινών προβλημάτων στη γήρανση του πληθυσμού. Αυτό φυσικά δε σημαίνει ότι το πρόβλημα δεν είναι υπαρκτό και σοβαρό για το μέλλον. Η ανισόρροπη σχέση μεταξύ ασφαλισμένων και συνταξιούχων δεν εξαρτάται κυρίως από τη γήρανση του πληθυσμού αλλά από την παραμονή πολύ μεγάλου αριθμού εργαζομένων έξω από την κοινωνική ασφάλιση όπως άνεργοι, εργαζόμενοι με άτυπες μορφές εργασίας, αλλοδαποί, ανασφάλιστοι εργαζόμενοι κ.α.⁴⁰

Συνοψίζοντας, θα μπορούσαμε να πούμε ότι από τα αίτια που αναφέρθηκαν πιο πάνω άλλα οδήγησαν στη δημιουργία του ελλείμματος ενώ άλλα συντέλεσαν στη διατήρηση και τη μεγέθυνση του.

Παράγοντες που δημιούργησαν το έλλειμμα είναι κυρίως οι ενδογενείς και οι εξωγενείς. Οι αιτίες γενικών επιπτώσεων είναι εκείνες που συντηρούν το έλλειμμα αλλά και οξύνουν το πρόβλημα. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό στην προσπάθεια εξεύρεσης τρόπων εξυγίανσης του συστήματος.

⁴⁰ ΓΣΣΕ, ο.π. σελ.30 και ΙΝΕΓΣΣΕ, ο.π. σελ.54.

Το πρόβλημα δε θα λυθεί αν λυθεί απλά το θέμα της διαχείρισης των αποθεματικών ή κάποιο άλλο πρόβλημα που οφείλεται αποκλειστικά σε ενδογενή ή εξωγενή αίτια. Τα προβλήματα που οφείλονται σε αίτια γενικών επιπτώσεων είναι επίσης πολύ σημαντικά, ιδιαίτερα στη συγκεκριμένη οικονομική φάση. Από αυτά γίνεται φανερό ότι η αντιμετώπιση του προβλήματος είναι αρκετά σύνθετη και πολύπλοκη.

2.4 Κοινωνική Ασφάλιση και Ιδιωτική Ασφάλιση.

Οι επικριτές της κοινωνικής ασφάλισης προβάλλουν την ιδέα της σταδιακής αντικατάστασης της από την ιδιωτική, σαν λύση που θα απαλλάξει το κράτος από προβληματικούς φορείς, οι οποίοι σε τελική ανάλυση δεν είναι ικανοί να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους. Το ζήτημα όμως δεν είναι τόσο απλό. Η κοινωνική και η ιδιωτική ασφάλιση είναι στη φιλοσοφία τους τόσο διαφορετικοί οργανισμοί και καλύπτουν τόσο διαφορετικές ανάγκες της κοινωνίας που ίσως δεν είναι δυνατό να μιλάμε για υποκατάσταση της μιας από την άλλη χωρίς να μένει ένα δυσαναπλήρωτο κενό.

Θα επιχειρήσουμε λοιπόν μια σύγκριση της κοινωνικής με την ιδιωτική ασφάλιση σε διάφορους κοινωνικούς τομείς. Είναι χαρακτηριστικός στην κοινωνική ασφάλιση ο τρόπος με τον οποίο χρηματοδοτείται. Στηρίζεται κυρίως στις εισφορές εργαζομένων και εργοδοτών και δευτερευόντως σε κοινωνικούς πόρους και σε επιχορηγήσεις από τον Κρατικό Προϋπολογισμό. Στην ιδιωτική ασφάλιση χρηματοδότες είναι οι ίδιοι οι ασφαλισμένοι.

Εξάλλου στην κοινωνική ασφάλιση το ασφάλιστρο είναι ποσοστό επί του εισοδήματος ενώ οι παροχές που απολαμβάνει ο ασφαλισμένος είναι περίπου της ίδιας ποιότητας και η σύνταξη εξαρτάται από το επίπεδο των τελευταίων μισθών.

Αντίθετα στην ιδιωτική ασφάλιση το ασφάλιστρο είναι σταθερό και στο τέλος το άτομο λαμβάνει τα κεφάλαια του προσαυξημένα με τον ετήσιο τόκο.

Είναι επίσης σημαντικό να σημειωθεί ότι στην κοινωνική ασφάλιση οι εργαζόμενοι καταβάλλουν εισφορές προκειμένου να στηρίξουν τις συντάξεις των σημερινών συνταξιούχων, δηλαδή η κοινωνική ασφάλιση εμπεριέχει ως νοοτροπία και φιλοσοφία την αλληλεγγύη ανάμεσα στις γενεές. Στην ιδιωτική ασφάλιση ο κάθε ασφαλισμένος λειτουργεί σε ένα απόλυτα ατομικό πλαίσιο.

Η ιδιωτική ασφάλιση δεν αποτελεί πανάκεια στο δημοσιονομικό πρόβλημα. Είναι ένα νέο συμβόλαιο μεταξύ πολιτών και κοινωνίας. Οι υποστηρικτές της ιδιωτικής ασφάλισης θεωρούν ότι αυτό θα αναβαθμίσει την ποιότητα των παροχών μακριά από τη γραφειοκρατία και τη χαμηλή παραγωγικότητα, που είναι χαρακτηριστικό του δημοσίου τομέα, στα πλαίσια της ανταγωνιστικότητας που εξασφαλίζει ο ιδιωτικός χαρακτήρας. Φυσικά σ' αυτά τα επιχειρήματα υπάρχει και αντίλογος. Η γραφειοκρατία δεν είναι πρόβλημα της κοινωνικής ασφάλισης αλλά πρόβλημα της γενικότερης δομής της κοινωνίας μας. Όσον αφορά την παραγωγικότητα, δεν είναι ένα μέγεθος που μπορεί εύκολα να μετρηθεί. Αν θεωρηθεί ότι παραγωγικότητα στην ασφάλιση σημαίνει την ποσότητα υπηρεσιών και παροχών σε σχέση με τα διοικητικά έξοδα, τότε η κοινωνική ασφάλιση με λιγότερα διοικητικά έξοδα μπορεί να παρέχει ίδιο επίπεδο παροχών. Αυτό όμως που πραγματικά παρουσιάζεται ως το μελανό σημείο της ιδιωτικής ασφάλισης είναι το ότι ανατρέπει τη σχέση μεταξύ κοινωνίας και πολιτών, καθώς ο ατομικισμός αντικαθιστά την ευθύνη της κοινωνίας απέναντι στους πολίτες, και αναλαμβάνει απλώς να υποχρεώνει τα άτομα να ασφαρίζονται.⁴¹

⁴¹ ΓΣΕΕ, ο.π. σελ.30 και ΙΝΕ.ΓΣΕΕ, ο.π. σελ.54.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3.1 Η Ασφαλιστική Νομοθεσία την περίοδο 1990 – 1993.

3.1.1. Νόμος 2084/92.

Ο Ασφαλιστικός νόμος 2084/92 αφορά:

- α) Όσους προσλήφθηκαν από 1-1-93. Τα άρθρα 3-43, με τα οποία καθιερώνεται αυτό το ασφαλιστικό σύστημα, τους αφορούν άμεσα.
- β) Όσους είναι ήδη ασφαλισμένοι πριν από την 1-1-93. Αυτούς τους αφορούν κυρίως τα άρθρα 44-75 με τα οποία προβλέπονται μεταβατικές διατάξεις, οι οποίες θα εναρμονίσουν τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης με εκείνες όσων προσελήφθησαν μετά από την 1-1-93.
- γ) Με τα άρθρα 76-92 ρυθμίζονται διοικητικά και οργανωτικά θέματα για την καλύτερη λειτουργία των ασφαλιστικών φορέων.

Πιο συγκεκριμένα το σύστημα του (Ν.2084/92) καλύπτει όλους όσους εισήλθαν στην παραγωγική διαδικασία από 1-1-93, είτε είναι μισθωτοί, δημόσιοι υπάλληλοι, ελεύθεροι επαγγελματίες ή αυτοαπασχολούμενοι, ανεξάρτητα αν ασφαλίζονται στο ΙΚΑ, Δημόσιο, Ειδικά Ταμεία, ΤΣΑΥ, ΤΕΒΕ κ.λ.π. Εξαιρούνται μόνο οι ασφαλισμένοι στον ΟΓΑ και στον ΝΑΤ.

Ο Νόμος 2084/92, προωθεί κάποιες αλλαγές και στηρίζεται σε κάποιες αρχές:

- α) Αφορά όλους τους εργαζομένους.
- β) Θεσπίζει τριμερή χρηματοδότηση για σύνταξη και ασθένεια με αναλογία 2/9 για τον ασφαλισμένο, 4/9 για τον εργοδότη και 3/9 για το κράτος.
- γ) Καθιερώνει ενιαίες εισφορές και ενιαίες προϋποθέσεις για θεμελίωση συνταξιοδοτικών παροχών
- δ) Οι παροχές του βασίζονται στην αρχή της ανταποδοτικότητας.
- ε) Εδραιώνει την κοινωνική αλληλεγγύη τόσο μεταξύ των γενεών όσο και μεταξύ των ασφαλισμένων της ίδιας γενιάς.
- στ) Θεσπίζει υποχρεωτική ασφάλιση σ'έναν φορέα κύριας σύνταξης και σ'έναν φορέα επικουρικής.
- ζ) Καθιερώνει ισότητα μεταχείρισης των δύο φύλων.
- η) Λαμβάνει υπ'όψιν το δημογραφικό πρόβλημα της χώρας.

Όσον αφορά στα ποσοστά των ασφαλιστρών, για την κύρια σύνταξη πληρώνει ο εργαζόμενος 6,67%, ο εργοδότης 13,335 και το κράτος 10% επί του συνόλου των αποδοχών του εργαζομένου. Για τους αυτοαπασχολούμενους τα ασφάλιστρα ορίζονται σε 20% για τον εργαζόμενο και 10% για το κράτος. Αντίστοιχα για την ασθένεια ο εργαζόμενος καταβάλλει 2,55%, ο εργοδότης 5,105% και το κράτος 3,805%.

Ειδικά το ποσοστό της κρατικής εισφοράς υπολογίζεται σε αποδοχές μέχρι και του διπλάσιου του μέσου μηνιαίου ΑΕΠ του 1991 αναπροσαρμοζόμενου.

Οι εισφορές για την επικουρική σύνταξη ορίζονται 3% για τον εργαζόμενο και 3% για τον εργοδότη, ενώ για το εφάπαξ θα πληρώνει μόνο ο ασφαλισμένος 4% επί του συνόλου των αποδοχών.

Συντάξιμος χρόνος θεωρείται όλος ο χρόνος υπηρεσίας με την προϋπόθεση ότι έχουν καταβληθεί οι νόμιμες ασφαλιστικές εισφορές επίσης μπορεί να αναγνωριστεί ο χρόνος της στρατιωτικής θητείας, της εκπαιδευτικής άδειας έως δύο χρόνια, της γονικής άδειας για ανατροφή τέκνων με την απαιτούμενη φυσικά καταβολή των ασφαλιστικών εισφορών. Αναγνωρίζεται ακόμη, χωρίς εξαγορά ο χρόνος επιδότησης ασθένειας και ανεργίας έως διακόσιες ημέρες για κάθε περίπτωση. Εκείνοι που ασφαλίστηκαν μετά την 01/01/1993 δικαιούνται σύνταξη όταν συμπληρώσουν το 65^ο έτος της ηλικίας τους, είτε είναι άνδρες είτε είναι γυναίκες, με την προϋπόθεση ότι έχουν ελάχιστο χρόνο υπηρεσίας 15 χρόνια ή 4500 ημέρες εργασίας. Παράλληλα προβλέπεται συνταξιοδότηση με μειωμένα όρια ηλικίας. Συγκεκριμένα στο 60^ο έτος για όλους τους εργαζόμενους και στο 50^ο για όσους εργάζονται στα υπέρβαρα επαγγέλματα όπως π.χ ορυχεία, μεταλλεία κ.ά.

Όσον αφορά στο κατώτατο όριο σύνταξης, αυτό ορίζεται σε ποσό ίσο με αυτό που αντιστοιχεί σε δεκαπέντε χρόνια ασφάλισης υπολογιζόμενο στο μέσο κατά κεφαλήν ΑΕΠ της 31^{ης} Δεκεμβρίου του 1991 αναπροσαρμοσμένο για τις περιπτώσεις γήρατος και αναπηρίας ως εξής:

- α) Ίσο με 20 χρόνια ασφάλισης υπολογιζόμενο στο μέσο κατά κεφαλήν ΑΕΠ για τις περιπτώσεις εργατικού ατυχήματος.

- β) Τσο με το ποσό που αντιστοιχεί σε 15 χρόνια ασφάλισης για την επικουρική σύνταξη λόγω αναπηρίας.

Ο κάθε εργαζόμενος έχει το δικαίωμα να ασφαλιστεί σε περισσότερους από έναν φορέα, στην περίπτωση όμως αυτή θα καταβάλλει ο ίδιος εξ'ολοκλήρου τις ασφαλιστικές εισφορές στον δεύτερο φορέα. Αν από τις ισχύουσες διατάξεις προβλέπεται υποχρεωτική ασφάλιση σε περισσότερους του ενός φορείς εξαιτίας κάποιας ιδιότητας και απασχόλησης ή για περισσότερες της μιας απασχόλησης, τότε ο εργαζόμενος επιλέγει με δήλωση του, την οποία υποβάλλει μέσα σε τρεις μήνες από την απόκτηση της ιδιότητας ή την ανάληψη της εργασίας, σε ποιον φορέα επιλέγει ο ίδιος να ασφαρίζεται. Εάν δεν υποβληθεί η δήλωση εγκαίρως τότε η ασφάλιση γίνεται στον φορέα κύριας απασχόλησης. Εξαιρούνται μόνο οι υγειονομικοί και οι μηχανικοί που υπάγονται υποχρεωτικά στο ΤΣΑΥ και ΤΣΜΕΔΕ αντιστοίχως.

Ο υπεύθυνος υπουργός για τον ασφαλιστικό νόμο 2084/92 κ.Γ.Σιούφας, αλλά και το σχετικό επιτελείο του Υπουργείου Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων θεώρησε ότι ο νόμος αυτός θα καταστήσει το ασφαλιστικό σύστημα της χώρας τουλάχιστον για την επόμενη εικοσαετία.

Στήριξαν μάλιστα την άποψη αυτή με την εξής λογική. Το ύψος των ασφαλιστρών, οι θεσμικές μεταβολές στα όρια ηλικίας, ο συντάξιμος χρόνος, τα ποσοστά αναπλήρωσης του εισοδήματος κατά τη συνταξιοδότηση στηρίζονται αφενός στα αποτελέσματα των αναλογιστικών μελετών που έγιναν για τα διάφορα ταμεία, με βάση τις αναμενόμενες δημογραφικές εξελίξεις και αφετέρου σε εναλλακτικά σενάρια διαμόρφωσης των μακροοικονομικών μεταβλητών.

Οι εισφορές στο ΙΚΑ για όσους είναι ασφαλισμένοι μέχρι 31/12/1992 διαμορφώνονται ως εξής:

- α) Στον κλάδο Σύνταξης αυξάνονται οι εισφορές του εργοδότη κατά 1,83%, του ασφαλισμένου κατά 0,92% και διαμορφώνονται σε 13,33% για τον εργοδότη και 6,67% για τον εργαζόμενο συνολικά 20%.
- β) Στον κλάδο Ασθένειας αυξάνονται οι εισφορές Κλάδων Παροχών Ασθένειας σε είδος, του εργοδότη κατά 0,60% και του ασφαλισμένου κατά 0,30%. Το συνολικό ποσοστό εισφοράς διαμορφώνεται σε 5,10% για τον εργοδότη και 2,55% για τον ασφαλισμένο και συνολικά 7,65%.
- γ) Στον κλάδο Επικουρικής (ΙΚΑ-TEAM), για απασχολούμενους σε βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα επιβάλλεται επί πλέον εισφορά 0,75% στον εργοδότη και 1,25% στον ασφαλισμένο. Για υπέρβαρα (υπόγειες στοές μεταλλείων κλπ) καταβάλλει 1% ο ασφαλισμένος και 2% ο εργοδότης.

Οι δημόσιοι υπάλληλοι, όσοι έχουν διοριστεί έως 30/9/90 πληρώνουν για πρώτη φορά εισφορά 3% από 1/1/1993, 5% από 1/1/1994 και από 1/1/1995 στο ύψος της εισφοράς ασφαλισμένου του ΙΚΑ, δηλαδή 6,67%.

Για όσους έχουν διοριστεί από 1/10/1990 αύξηση εισφοράς, όπως στο ΙΚΑ, 0,92%. Οι τραπεζοϋπάλληλοι και οι εργαζόμενοι στον ΟΤΕ και ΗΣΑΠ θα πληρώνουν για κύρια σύνταξη εισφορά 11%, η οποία θα φτάσει σε αυτό το ποσοστό αυξανόμενη σταδιακά μέσα σε τρία χρόνια. Η εισφορά του εργοδότη ορίζεται από 1/1/1993 σε 22%. Για την περίπτωση ασθένειας το ποσοστό εισφοράς του εργοδότη δεν είναι μεγαλύτερο από το 6,25%, ούτε μικρότερο από αυτό του ΙΚΑ και για τον εργοδότη και για τον εργαζόμενο. Για τους εργαζόμενους στη ΔΕΗ ορίζονται από τον νόμο ως εξής:

	1/1/1993	1/1/1994	1/1/1995 και έπειτα
Κλάδος Σύνταξης	9%	10%	11%
Κλάδος Επικουρικής Ασφάλισης	3,5%	4%	4,5
Κλάδος Πρόνοιας	2%	3%	4%
Κλάδος Υγείας	2,5%	2,5%	2,5%
Απασχολούμενοι σε ορυχεία	2,5%	2,5%	2,5%
Βαρέα και ανθυγιεινά επαγγ.	1,5%	2%	2,5%

Στα υπόλοιπα Ταμεία των μισθωτών οι εισφορές διαμορφώνονται:

- α) Κλάδος Σύνταξης: Τουλάχιστον στο επίπεδο του ΙΚΑ.
Τα μεγαλύτερα ποσοστά παραμένουν.
- β) Κλάδος Ασθενείας: Ισχύει ότι ακριβώς και στον κλάδο σύνταξης.

Στα ταμεία των αυτοαπασχολούμενων ισχύει κατώτερη εισφορά από 1/1/1995 ίση με το 20% του μέσου μηνιαίου κατά κεφαλήν ΑΕΠ του 1991 αναπροσαρμοσμένο. Για τον κλάδο σύνταξης 7,65% επί το παραπάνω ποσό για τον κλάδο ασθένειας. Σταδιακή προσαρμογή από την 1/1/1993. Οι μειωμένες εισφορές που καταβάλλονται από νεοεισερχόμενους στο επάγγελμα εξακολουθούν να ισχύουν.

Οι συνταξιούχοι καταβάλλουν επίσης εισφορά. Όσοι παίρνουν σύνταξη 100.000δρχ καταβάλλουν εισφορά 1%. Για συντάξεις από 100.001 έως 200.000δρχ εισφορά 2%, από 200.001 έως 300.000δρχ 3%, από 300.001 έως 400.000δρχ 4%, από 400.001δρχ και άνω, 5%. Στο μέτρο αυτό δεν υπάγονται οι συντάξεις του ΟΓΑ, του ΝΑΤ, των παντελώς τυφλών, παραπληγικών και των πασχόντων από μεσογειακή αναιμία. Επίσης εξαιρούνται του μέτρου οι συντάξεις έως 100.000δρχ.

Η θέση της τότε κυβέρνησης ήταν ότι όλες αυτές οι αυξήσεις των εισφορών ήταν απολύτως αναγκαίες, προκειμένου να υπάρξουν έσοδα στους ασφαλιστικούς οργανισμούς και να μη θιγούν τα δικαιώματα όσων είχαν ασφαλιστεί στο παρελθόν αλλά και για να συνεχιστεί απρόσκοπτα η καταβολή συντάξεων στους ήδη συνταξιούχους.

Στον τρόπο υπολογισμού των συντάξεων όσων ασφαλίστηκαν μέχρι τις 31/12/1992 δεν επέρχεται καμία αλλαγή. Γι' αυτούς εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι διατάξεις του κάθε ασφαλιστικού οργανισμού. Ακόμη δεν θίγεται ο τρόπος υπολογισμού με τα τριακοστά πέμπτα, όπου υπάρχει. Ωστόσο θα υπάρξουν κάποιες αλλαγές στις συντάξιμες αποδοχές. Για τους ασφαλισμένους στο ΙΚΑ από 1/1/2002 δεν θα υπολογίζονται τα δώρα εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα. Το μέτρο αυτό εφαρμόστηκε από 01/01/1993 και έκτοτε αφαιρείται κάθε έτος το 1/10 του ποσοστού που αντιστοιχεί σε αυτά.

Τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης από το Δημόσιο και δημόσιο τομέα τροποποιούνται. Τα όρια ηλικίας όπως ίσχυαν καθώς και για όσους θεμελίωσαν δικαίωμα συνταξιοδότησης από 1/1/1998 είναι για τους άνδρες το 60^ο έτος, για τις γυναίκες το 58^ο, και για τις μητέρες ανήλικων τέκνων το 50^ο έτος. Με τον (Ν.2084/92), τα όρια ηλικίας αυξάνονται σταδιακά 6μηνες κάθε έτος από 1/1/1998 για να διαμορφωθούν τελικά στο 65^ο έτος για τους άνδρες και στο 60^ο για τις γυναίκες. Αυτό δεν ισχύει για τις μητέρες ανήλικων τέκνων, που το όριο παραμένει στο 50^ο έτος.

Ταυτόχρονα ισχύει και η αποχώρηση χωρίς όριο ηλικίας με την παραμονή 7 επιπλέον ετών στην υπηρεσία, δηλαδή 25 συν 7. Αυτά τα επιπλέον έτη αυξήθηκαν κατά 6 μήνες κάθε έτος από 1/1/1998 έως που έφτασαν να γίνουν 10 έτη. Με τον τρόπο αυτό, οι ασφαλισμένοι που έχουν ασφαλιστεί μέχρι 31/12/82 έχουν τη δυνατότητα να φεύγουν χωρίς όριο ηλικίας, μόνο με την 35ετία.

Σταδιακή αύξηση επέρχεται τόσο στα όρια ηλικίας όσο και στην 15ετία των μητέρων με ανήλικα παιδιά. Συγκεκριμένα από 1/1/1993 αυξάνονται κατά 6 μήνες κάθε έτος μέχρι την 31/12/1997 οπότε οι ασφαλισμένες αποχωρούν οποτεδήποτε αφού συμπληρώσουν τον συντάξιμο αυτό χρόνο και τα αντίστοιχα όρια ηλικίας. Για παράδειγμα μητέρα που συμπληρώνει 15ετία, χρειάζεται 15,5 έτη υπηρεσίας και θα ακολουθεί την ηλικία των 42,5 οποτεδήποτε και αν τη συμπληρώσει. Αν συμπληρώσει 15ετία το 1995 χρειάζεται 16,5 έτη υπηρεσίας και ηλικία 43,5 κ.ο.κ.

Μετά το 1998 ο ασφαλισμένος μπορεί να συνταξιοδοτηθεί πρόωρα και να πάρει μειωμένη σύνταξη. Συγκεκριμένα αφού συμπληρώσει το 60ο έτος εφόσον πρόκειται για άνδρα και το 55^ο για γυναίκα. Και στις δυο περιπτώσεις η μείωση της σύνταξης θα είναι 1/200 για κάθε μήνα που υπολείπεται από τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας. Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει ο ασφαλισμένος να έχει συμπληρώσει την τελευταία 5ετία πριν από την υποβολή της αίτησης 750 ημέρες ασφάλισης ή 2,5 έτη τουλάχιστον. Για όλες τις γυναίκες που εργάζονται στο Δημόσιο από 1/1/1993 απαιτείται η συμπλήρωση 15,5 χρόνων υπηρεσίας. Κάθε χρόνο το όριο αυτό θα ανεβαίνει κατά 6 μήνες μέχρι και τα 17,5 χρόνια. Το ίδιο συμβαίνει και με το όριο ηλικίας που θα φθάσει το 1997 από τα 42 στα 44,5 χρόνια. Για όσες έχουν μέχρι 31/12/1992 συμπληρώσει 15 χρόνια υπηρεσίας μπορούν να συνταξιοδοτηθούν οποτεδήποτε μετά τη συμπλήρωση των 42 ετών.

Για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος θα λαμβάνονται υπόψη και άλλοι χρόνοι εκτός της πραγματικής ασφάλισης.

Συγκεκριμένα θα λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος της στρατιωτικής θητείας σύμφωνα με το (Ν.1358/83) της εθνικής αντίστασης, ο χρόνος της εκπαιδευτικής και γονικής άδειας και ο χρόνος της επιδότησης λόγω ανεργίας και ασθενείας και μέχρι 200ημερες σε κάθε περίπτωση, τα πλασματικά ημερομίσθια των οικοδόμων και οι χρόνοι που αναφέρονται στα άρθρα 5 και 7 του (Ν.1759/88) και αφορούν τους εργαζόμενους στην Ο.Α. Ταυτόχρονα καταργείται κάθε άλλη διάταξη που προβλέπει αναγνώριση άλλων χρόνων από 1/1/1994. Συνεπώς, ασφαλισμένοι που επιθυμούν και έχουν τις προϋποθέσεις για αναγνώριση άλλων χρόνων πρέπει να έχουν τακτοποιήσει την εξαγορά τους μέχρι 31/12/1993.

Για την συνταξιοδότηση από επικουρικό φορέα οι προϋποθέσεις που θα ισχύουν θα είναι αυτές του φορέα που χορηγεί την κύρια σύνταξη με εξαίρεση το ΙΚΑ-ΤΕΑΜ για το οποίο θα ισχύουν οι ειδικές προϋποθέσεις των νέων κατηγοριών ασφαλισμένων. Σε όσα επικουρικά προβλέπονται ευνοϊκότερες διατάξεις απ' αυτές του κύριου φορέα θα πρέπει να προσαρμοστούν μ' αυτές μέχρι το 1997. Τα ασφάλιστρα στα επικουρικά ταμεία δεν θα διαμορφωθούν κατώτερα από 3% για τον εργοδότη και 3% για τον εργαζόμενο. Η σχέση εισφοράς εργαζομένου-εργοδότη πρέπει από 1/1/1995 να είναι 1:1.

Μετά την 1/1/1998 δεν θα μπορεί να παίρνει επικουρική σύνταξη μεγαλύτερη από το 20% της κύριας. Μόνο κατ' εξαίρεση αν κάποιοι οργανισμοί μετά την αναπροσαρμογή των ασφαλίσεων που θα υποχρεωθούν να κάνουν στη σχέση ασφαλισμένου-εργοδοτη 1:1 και την προσαρμογή των προϋποθέσεων και εφόσον έχουν την οικονομική δυνατότητα, θα μπορούν να δίνουν μεγαλύτερο ποσοστό. Οι αλλαγές στο εφάπαξ αφορούν στους εργαζόμενους στις Τράπεζες και στα ειδικά Ταμεία (ΟΤΕ, ΕΑΤΑ, ΔΕΗ) και στους εργαζόμενους στην Εθνική Ασφαλιστική. Ειδικότερα αυτές οι αλλαγές είναι:

- α) Από 1/1/1993 μειώνεται σταδιακά η εργοδοτική εισφορά στα ειδικά ταμεία που χορηγούν εφάπαξ κατά 1/10 κάθε χρόνο μέχρι μηδενισμού της. Η εισφορά αυτή όμως προστίθεται στην αντίστοιχη εισφορά του φορέα κύριας σύνταξης.
- β) Από 1/1/1993 καταργούνται σταδιακά οι κοινωνικοί πόροι.
- γ) Από 1/1/1998 οι προϋποθέσεις χορήγησης του εφάπαξ σε όλους τους οργανισμούς θα είναι αυτές της κύριας σύνταξης λόγω γήρατος, αναπηρίας ή θανάτου.

Για το εφάπαξ ορίζεται πλαφόν που μπορεί να φτάνει για τα παραπάνω ταμεία μέχρι τα 10 εκατ. δρχ για 35 έτη ασφάλισης. Από 1/1/1993 το εφάπαξ μειώνεται κατά 1/6 κάθε χρόνο για το ποσό που υπερβαίνει τα 10 εκατ δρχ.

Στον τομέα της αλληλοδιαδοχικής ασφάλισης οι αλλαγές που έγιναν είναι:

- α) Η επιβάρυνση του συμμετέχοντος Οργανισμού θα γίνεται μετά τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας που προβλέπεται από τη νομοθεσία του.
- β) Η διαδοχική ασφάλιση θα ισχύει μεταξύ Δημοσίου και Ιδιωτικού τομέα για όσους έχουν προσληφθεί από 1/1/1983 και μετά.

Για παράδειγμα όσοι έχουν διορισθεί στο δημόσιο από 1/1/1983 και μετά ο χρόνος ασφάλισης τους στο ΙΚΑ θα συνυπολογισθεί από το Δημόσιο, σύμφωνα με τις διατάξεις του (Ν.4202/61), όπως ισχύουν μετά την τροποποίηση τους από τις διατάξεις των άρθρων 14 και 15 του (Ν.1902/90) όταν επέλθει ο ασφαλιστικός κίνδυνος, δηλ ο χρόνος αυτός θα συνυπολογισθεί τόσο για την συμπλήρωση των προϋποθέσεων όσο και για τον προσδιορισμό του ποσού της σύνταξης. Το ποσό συμμετοχής θα καταβάλλεται από τον συμμετέχοντα όταν συμπληρώνεται το οριζόμενο από την νομοθεσία όριο ηλικίας.

Για τους λιγότερο προικισμένους οικονομικά φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης θεσπίζεται ο «Λογαριασμός Αλληλεγγύης Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης», σκοπός του οποίου είναι η εξασφάλιση των αναγκαίων οικονομικών πόρων. Πόροι του λογαριασμού θα είναι:

- α) Ποσά από κοινωνικούς πόρους.
- β) Εφάπαξ εισφορά 10% από τα κατατεθειμένα στην Τράπεζα Ελλάδος χρηματικά διαθέσιμα των φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης που έχουν κοινωνικούς πόρους.

Σύμφωνα με τους εισηγητές του νόμου στο νέο νόμο υπάρχουν διατάξεις οι οποίες βοηθούν στην καταπολέμηση της εισφοροδιαφυγής. Συγκεκριμένα:

- α) Όλοι οι ασφαλιστικοί φορείς θα εισπράττουν πλέον τις απαιτήσεις τους σύμφωνα με τον κώδικα είσπραξης δημοσίων εσόδων.
- β) Θα μπορούν να συνάπτουν μεταξύ τους συμβάσεις για ανάληψη του ενός από τον άλλο διεκπεραιώσεις εργασιών με εργολαβικό αντάλλαγμα.

- γ) Καθιερώνεται υποχρέωση των ασφαλισμένων να προσκομίζουν βεβαίωση εξόφλησης των ασφαλιστικών υποχρεώσεων τους για να μπορούν να θεωρήσουν τα φορολογικά βιβλία και στοιχεία τους.

Η αύξηση των συντάξεων για το ΙΚΑ και τα ειδικά ταμεία θα γίνεται σύμφωνα με τις αυξήσεις των συντάξεων των δημοσίων υπαλλήλων. Για τους υπόλοιπους φορείς θα γίνεται με τη διαδικασία που προβλέπεται από τα καταστατικά τους αλλά θα χρειάζεται και απόφαση της επιτροπής τιμών και εισοδημάτων ώστε οι αυξήσεις να είναι μέσα στα πλαίσια της Κυβερνητικής πολιτικής.

Παράλληλα ιδρύεται το ΕΣΚΑ στο οποίο θα μετέχουν εκπρόσωποι της ΓΣΕΕ, ΑΔΕΔΥ, ΕΕΣΕ, ΓΣΕΒΕ, ΣΕΒ, ΣΥΔΑΣΕ, ΓΕΣΑΣΕ, Ένωση Επιμελητηρίων και των Πανελλήνιων Οργανώσεων Επιστημόνων με την ίδρυση του οποίου ελπίζεται ότι θα δοθούν οι πλέον σωστές λύσεις στα προβλήματα της κοινωνικής ασφάλισης.

Με το νόμο δημιουργείται το απαραίτητο πλαίσιο για εντάξεις, συγχωνεύσεις και ομαδοποιήσεις φορέων κοινωνικής ασφάλισης με όλες τις εγγυήσεις στην προσπάθεια περιορισμού του αριθμού των φορέων κοινωνικής ασφάλισης που σήμερα είναι 215.

Έτσι υπάρχει δυνατότητα:

- α) Να εντάσσονται ταμεία πρόσθετης ασφάλισης και ασθένειας στους φορείς κύριας ασφάλισης.
- β) Να γίνονται εντάξεις φορέων κύριας, επικουρικής και ασθένειας σε ομοειδείς φορείς ασφάλισης και
- γ) Να γίνει συγχώνευση στο ΙΚΑ-TEAM φορέων επικουρικής ασφάλισης που δεν μπορούν να χορηγούν ισοδύναμη σύνταξη με αυτό.

Τέλος με το νόμο ο Υπουργός Κοινωνικών Ασφαλίσεων θα συνυπογράφει όλες τις κανονιστικές πράξεις που αφορούν ασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά θέματα όλων των φορέων κοινωνικής ασφάλιση όπου κι' αν υπάγονται.

3.1.2 Κριτική νόμου 2084/92 από την ΑΔΕΔΥ.

Η ΑΔΕΔΥ (Ανώτατη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων) όπως προκύπτει από τα τρία συνέδρια (28^ο Μάρτιος '93,⁴² 29^ο Νοέμβριος '95⁴³ και 30^ο Νοέμβριος '98)⁴⁴ άσκησε οξεία κριτική στις νομοθετικές ρυθμίσεις που ψηφίσθηκαν με τον νόμο 2084/92 από τον τότε υπουργό εργασίας Γ.Σιούφα.

Υποστηρίζει ότι η κυβέρνηση αντιμετώπιζε και αντιμετωπίζει το πρόβλημα της Κοινωνικής Ασφάλισης ως πρόβλημα ταμειακό, αδιαφορώντας για τη βιωσιμότητα και την προοπτική των ταμείων.

Οι ρυθμίσεις που προωθήθηκαν στην χώρα την περίοδο 1990-92 με στόχο τη βελτίωση των προβλημάτων των ασφαλιστικών ταμείων είχε σαν αποτέλεσμα να αφαιρεθούν εκατοντάδες δις από το εισόδημα των εργαζομένων, όχι για να αντιμετωπισθούν τα προβλήματα αλλά για να καλυφθούν τα ελλείμματα του κρατικού προϋπολογισμού.

Οι επιλογές αυτές ενισχύουν την Ιδιωτική Ασφάλιση, επιδεινώνουν την κατάσταση των εργαζομένων και των συνταξιούχων και αποτελούν εξίσωση προς τα κάτω.

⁴² Α.Δ.Ε.Δ.Υ 28^ο Συνέδριο.

⁴³ Α.Δ.Ε.Δ.Υ 29^ο Συνέδριο.

⁴⁴ Α.Δ.Ε.Δ.Υ 30^ο Συνέδριο.

Συγκεκριμένα:

- α) Με την επιδοματική πολιτική των τελευταίων χρόνων αλλά και με το νέο μισθολόγιο που τη νομιμοποίησε, η κύρια σύνταξη είναι μόνο το 60-65% των εν ενεργεία αποδοχών και για ορισμένες κατηγορίες κάτω και από το 50%.
- β) Με τους Νόμους 1902/90 και 2084/92 επεβλήθη εισφορά για την κύρια σύνταξη η οποία απλά αποτελεί έσοδο του προϋπολογισμού και δεν διασφαλίζει τις συντάξιμες αποδοχές μας.
- γ) Καταργήθηκε η 35ετία, φαλκιδεύτηκε η διαδοχική ασφάλιση, άλλαξε ο τρόπος υπολογισμού των συντάξεων και αυξήθηκαν τα όρια ηλικίας. Έτσι για τους εργαζόμενους στο Δημόσιο ισχύει διπλό σύστημα περιορισμού ασφαλιστικών δικαιωμάτων με υψηλά όρια ηλικίας από τη μια μεριά και αντικίνητρο εξόδου από την άλλη.
- δ) Οι διαχωρισμοί για προσληφθέντες πριν και μετά το 1983, πέρα από τις καταφανείς αδικίες που δημιούργησαν, μαζί και με άλλες ρυθμίσεις, έχουν σαν αποτέλεσμα να υπάρχουν ασφαλισμένοι πολλών ταχυτήτων.
- ε) Οι κυβερνητικές παρεμβάσεις και ο κατακερματισμός των ταμείων φαλκιδεύουν την επικουρική σύνταξη και οδηγούν τα επικουρικά ταμεία σε διάλυση.

3.1.3 Κριτική του νόμου 2084/92 από την ΓΣΕΕ.

Η ΓΣΕΕ χαρακτήρισε τις νομοθετικές παρεμβάσεις της κυβέρνησης αντιεργατικές και αντί-ασφαλιστικές. Συγκεκριμένα επικαλείται το γεγονός ότι τους νόμους αυτούς, καταψήφισαν όλα ανεξαιρέτως τα κόμματα της αντιπολίτευσης ενώ το σύνολο του συνδικαλιστικού κινήματος αγωνίστηκε σθεναρά για να τους αποτρέψει.

Με τους νόμους αυτούς σύμφωνα με τη ΓΣΕΕ, επιχειρήθηκαν μεταβολές σε βασικά δομικά χαρακτηριστικά του ΣΚΑ με την πλήρη επικράτηση, όμως, κριτηρίων ταμειακής φύσης που στόχευαν στην απλή, πρόσκαιρη και βραχυπρόθεσμη διευκόλυνση της διαχειριστικής λειτουργίας των ασφαλιστικών ταμείων και την απουσία συνεκτίμησης των μακρόπνοων αναγκών και προοπτικών του συστήματος.⁴⁵

Βασική επιδίωξη των νομοθετικών αυτών παρεμβάσεων της κυβέρνησης υπήρξαν: η αύξηση των εσόδων των ταμείων, ο περιορισμός των δαπανών και η χειροτέρευση των προϋποθέσεων απόληψης των ασφαλιστικών παροχών.

Για την αύξηση των εσόδων των Ταμείων:

- α Αυξήθηκαν οι καταβαλλόμενες ασφαλιστικές εισφορές σε βάρος μιας σειράς κατηγοριών ασφαλισμένων.
- β Επιβλήθηκαν κρατήσεις ακόμη και σε βάρος των συνταξιούχων.
- γ Νομοθετήθηκε η μερική αναδιανομή των κοινωνικών πόρων και η σταδιακή χρηματοδότηση μέσω αυτών, όσων Ταμείων θα αντιμετώπιζον προβλήματα.

⁴⁵ Γ.Σ.Ε.Ε. Το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα. (Η εναλλακτική πρόταση της Γ.Σ.Ε.Ε) Γενάρης 2000...

δ Καθιερώθηκε η κατ' επίφαση τριμερής χρηματοδότηση αφού αυτή νομοθετήθηκε μόνο για τους νεοασφαλισμένους από 1/1/1993.

ε Διαγράφηκαν τα παλαιά χρέη του ΙΚΑ και συγκεκριμένων άλλων Ταμείων.

Για τον περιορισμό των δαπανών:

α Δημιουργήθηκαν ασφαλισμένοι δυο ταχυτήτων, οι ασφαλισμένοι μέχρι της 31/01/1992 και οι νεοασφαλισμένοι από 1/1/1993. Για τους νέους ασφαλισμένους προβλέπεται συνταξιοδότηση στα 65 χρόνια ηλικίας και μείωση των συντάξεων κύριας και επικουρικής από το 80%+20% στο 60%+20%.

β Μειώθηκε σταδιακά το ύψος των καταβαλλόμενων συντάξεων.

γ Υπονομεύτηκε ο θεσμός της κατώτατης σύνταξης με την αποσύνδεση της από τα 20 ΗΑΕ (Ημερομίσθια ανειδίκευτου εργάτη) άλλα και με την αποσύνδεση των συντάξεων από τις αποδοχές των εν ενεργεία εργαζομένων, ώστε οι αναπροσαρμογές των συντάξεων να πραγματοποιούνται κατά τον καθορισμό της εκάστοτε εισοδηματικής πολιτικής. Συνέπεια αυτής της «ρύθμισης» ήταν να μειωθεί σταδιακά. Μέχρι σήμερα, η κατώτατη σύνταξη από τα 20 ΗΑΕ στα 15,3 για τις περιπτώσεις γήρατος και αναπηρίας και από τα 18 ΗΑΕ στα 13,8 για τις περιπτώσεις θανάτων.

δ Τέλος περιορίστηκαν οι αναπηρικές συντάξεις λόγω της αύξησης των ποσοστών αναπηρίας.

Οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης έγιναν πολύ πιο αυστηρές (ηλικία συνταξιοδότησης, χρόνος ασφάλισης).

Καταργείται η 35ετία , αυξάνονται τα έτη από 4050 στα 4500 και καθιερώνεται η συμμετοχή των ασφαλισμένων και συνταξιούχων κατά 25% στο κόστος της αναγκαίας φαρμακευτικής περίθαλψης.

Σύμφωνα με τη ΓΣΕΕ, με τις ρυθμίσεις αυτών των νόμων οι πολυπληθέστερες ομάδες ασφαλισμένων δέχθηκαν καταλυτικά πλήγματα (Ιδιαίτερα με τις «θεσμικές» ασφαλιστικές διατάξεις, όπως είναι τα κατώτατα όρια των συντάξεων, οι αναπηρικές συντάξεις, ο τρόπος αναπροσαρμογής των συντάξεων, το δικαίωμα ανεμπόδιστης πρόσβασης στα φάρμακα κ.λ.π).

Τα επίσημα στοιχεία αποδεικνύουν ότι το 1995 το 27% (193.392 οικογένειες) των συνταξιούχων του ΙΚΑ έπαιρνε μηνιαίες συντάξεις από 20000 μέχρι 80000, το 52% (372625 οικογένειες) έπαιρνε συντάξεις από 80000 έως 90000 δρχ. και μόλις το 21% (152.720 οικογένειες) έπαιρναν συντάξεις πάνω από τα κατώτατα όρια.

Το γεγονός ότι κατά τη διάρκεια του 1996 το 74% των χαμηλοσυνταξιούχων μοιράστηκε το 49% των συνολικών δαπανών για συντάξεις και εφάπαξ και το 51% των δαπανών πήγε στο 26% των υψηλοσυνταξιούχων, αποδεικνύει περίτρανα την πραγματικότητα που έχει προκύψει και την κοινωνική ανισότητα.⁴⁶

Είναι λοιπόν φανερό ότι το κόστος επιρρίπτεται σε βάρος των χαμηλοσυνταξιούχων ενώ παράλληλα υποβαθμίζεται το επίπεδο ζωής τους. Έτσι παρά την προσωρινή ανακούφιση το μέλλον των Ασφαλιστικών Ταμείων παραμένει σκοτεινό και αβέβαιο.

⁴⁶ Γ.Σ.Ε.Ε. Το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα. (Η εναλλακτική πρόταση της Γ.Σ.Ε.Ε) Γενάρης 2000.σελ.21.

Ακόμα και συγκεκριμένη έρευνα που εκτιμούσε ότι οι στόχοι του προγράμματος επρόκειτο να επιτευχθούν, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι τα ασφαλιστικά ταμεία θα παρουσιάσουν και πάλι οργανικά ελλείμματα το 1999.

Το συμπέρασμα αυτό αν συνεκτιμηθεί με τις αντίστοιχες παραδοχές της έρευνας που είναι άκρως συντηρητικές καθίσταται ιδιαίτερα εντυπωσιακό.

Η έρευνα αυτή προϋποθέτει:

- α) Την ετήσια αύξηση της κρατικής επιχορήγησης κατά το ποσοστό μεταβολής του δείκτη τιμών καταναλωτή.
- β) Ότι η οικονομία θα εκινείτο μέσα στα πλαίσια των εκτιμήσεων της ΕΕ.
- γ) Ότι οι δαπάνες υγείας των ασφαλιστικών οργανισμών θα αυξάνονται κατά έτος μόνο κατά 15%, ενώ στη διάρκεια της περιόδου 1986-1993 αυξάνονται σε μέση ετήσια βάση κατά 43%.

Η ΓΣΕΕ λοιπόν κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι νομοθετικές παρεμβάσεις της περιόδου 1990-1993 στον ΣΚΑ που είχαν ταμειακό-διαχειριστικό αλλά και διαρθρωτικό χαρακτήρα (εσφαλμένης κατεύθυνσης) όχι μόνο έθιξαν τους χαμηλοσυνταξιούχους αλλά και δεν αντιμετώπισαν τα πραγματικά προβλήματα του ΣΚΑ.⁴⁷

⁴⁷ Γ.Σ.Ε.Ε. Το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα. (Η εναλλακτική πρόταση της Γ.Σ.Ε.Ε) Γενάρης 2000,σελ.22.

3.2 Ασφαλιστικές Νομοθετικές ρυθμίσεις της περιόδου 1993-1999.

3.2.1 Ασφαλιστικές αλλαγές κατά την περίοδο 1996-97 μέσα από το πρίσμα της ΓΣΕΕ.

Κατά την περίοδο 1993-1999 έγιναν περιορισμένης κλίμακας τροποποιήσεις στις ήδη υπάρχουσες διατάξεις της ασφαλιστικής νομοθεσίας, με αποτέλεσμα να μην υπάρξει ουσιαστική βελτίωση του ΣΚΑ.

Είναι χαρακτηριστικό ότι το 1995 το ΙΚΑ πήρε ως επιδότηση το ποσό των 220 δις δρχ. ενώ το κόστος της άσκησης από το Ίδρυμα Κοινωνικής Πολιτικής για λογαριασμό του κράτους ξεπερνούσε τα 365 δις δρχ. Δηλ. το ΙΚΑ επιβαρύνθηκε, στη διάρκεια ενός και μόνον χρόνου, με ένα ποσό 145 δις δρχ. που έπρεπε να καταβάλλει το κράτος αλλά που ποτέ δεν κατέβαλε.

Έτσι, συμβαίνει προγράμματα εθελουσίας εξόδου, προσυνταξιοδότησης και ειδικών όρων επιδότησης άνεργων να επιβαρύνουν τα Ασφαλιστικά Ταμεία, ενώ θα έπρεπε οι δαπάνες αυτές να καλύπτονται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό.

Η ίδια λογική της άσκησης κοινωνικής (προνοιακής) αλλά και οικονομικής πολιτικής με τη χρήση των διαθέσιμων των ασφαλιστικών οργανισμών, ανευρίσκεται και στις διατάξεις του (Ν.2434/1996) (π.χ άρθρο 22: απαλλαγή από προσαυξήσεις καθυστερούμενων ασφαλιστικών εισφορών από υποχρεώσεις Δήμων και Κοινοτήτων αλλά και στο άρθρο 18: διευκόλυνση καταβολής καθυστερούμενων ασφαλιστικών εισφορών από υποχρεώσεις επιχειρήσεων κ.λ.π.), αλλά και στον (Ν.2556/1997).

Με ειδικές διατάξεις του (Ν.2556/1997), υποχρεώνονται οι ασφαλιστικοί οργανισμοί να φέρουν το βάρος που απαιτείται για την οικονομική ανακούφιση όσων επιχειρήσεων υποστούν ζημιές ή άλλες φυσικές καταστροφές. Επίσης προβλέπεται μείωση οφειλόμενων ασφαλιστικών εισφορών προς το ΙΚΑ και λοιπά ταμεία κατά 30% για μια κατηγορία Ελλήνων υπηκόων ποντιακής καταγωγής, επιβάρυνση ασφαλιστικών οργανισμών με το κόστος θερινής εξοχής μη δικαιούχων παιδιών κ.λ.π.⁴⁸

Κατά τη διαδικασία ψήφισης από τη Βουλή του Νόμου αυτού, η ΓΣΕΕ ζήτησε να σταματήσει πλέον αυτή η κυβερνητική πρακτική μετάθεσης σε βάρος των Ταμείων των υποχρεώσεων του κράτους. Τονίζει επίσης ότι η «παρατηρούμενη συνέχιση της αφαίμαξης των πόρων του εισφοροδοτούμενου και ανταποδοτικού συστήματος της κοινωνικής ασφάλισης καθώς και της πρόσθετης επιβάρυνσης τους με τις δαπάνες της αναπτυξιακής και προνοιακής πολιτικής του κράτους, έχει διαπιστωθεί ότι έχει οδηγήσει ευθέως στην ανατροπή της αναλογιστικής ισορροπίας τους και στην αναπαραγωγή και μεγιστοποίηση της κρίσης του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης».⁴⁹

Το πρόβλημα της κατώτατης σύνταξης του ΙΚΑ εξακολουθεί να υφίσταται αφού και αυτή τη φορά κατά την περίοδο 1993-1999 δεν επιδιώχθηκε η επανασύνδεση της κατώτατης σύνταξης με τα 20 ΗΑΕ αλλά μόνο δόθηκε μια διορθωτική αύξηση υπέρ των χαμηλοσυνταξιούχων με προνοιακής φύσης κριτήρια.

Η εισαγωγή της διορθωτικής αυτής κίνησης έγινε με το άρθρο 20 του (Ν.2434/1996) και με την ονομασία «επίδομα κοινωνικής αλληλεγγύης συνταξιούχων – ΕΚΑΣ» αλλά σε καμία περίπτωση δεν κάλυψε το βασικό θεσμικό αίτημα της επανασύνδεσης της κατώτατης σύνταξης με τα 20 ΗΑΕ.

⁴⁸ Γ.Σ.Ε.Ε. Το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα. (Η εναλλακτική πρόταση της Γ.Σ.Ε.Ε) Γενάρης 2000. σελ.23.

⁴⁹ Γ.Σ.Ε.Ε. Το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα. (Η εναλλακτική πρόταση της Γ.Σ.Ε.Ε) Γενάρης 2000. σελ.23.

Επιπλέον η κυβερνητική ρύθμιση νοθεύει την ίδια τη φύση του αιτήματος για κατώτατη σύνταξη αφού το συνδέει με το συνολικό εισόδημα των συνταξιούχων.

Όσον αφορά στο (Ν.2556/1997) πρέπει να παρατηρηθεί ακόμα, ότι το κύριο θέμα του ήταν η λήψη μέτρων κατά της εισφοροδιαφυγής και η διασφάλιση των εσόδων του ΙΚΑ. Πραγματικά σ' αυτό το θέμα ο νόμος δεν ακολούθησε την εκ των υστέρων προσπάθεια (κατασταλτική) αλλά έχει προληπτικού χαρακτήρα νοοτροπία και στοχεύει στην εξασφάλιση της έγκαιρης παρέμβασης για την αποφυγή της εισφοροδιαφυγής.

Όμως εκτός από τις διατάξεις περί εισφοροδιαφυγής, στον (Ν.2556/1997) περιλαμβάνεται και σειρά ειδικότερων ρυθμίσεων επί μείζονος κατά το πλείστον, σημασίας ασφαλιστικών θεμάτων για τις οποίες η ΓΣΕΕ εξέφρασε την σαφή αντίθεση της.

Περιλαμβάνονται ακόμα, έπειτα από αξίωση της ΓΣΕΕ και συγκεκριμένες διατάξεις με τις οποίες τροποποιούνται και βελτιώνονται αντίστοιχες ρυθμίσεις του (Ν.2084/1992) (δικαίωμα σύνταξης στο 58^ο έτος ηλικίας με 10.500 μεροκάματα -35ετία- ή στο 56^ο με 10.500 μεροκάματα από τα οποία 7500 στα ΒΑΕ-Βαρέα Ανθυγεινά Ένσημα, κατάργηση διάταξης για το ανώτατο όριο 20% των επικουρικών συντάξεων, βελτιώσεις του ΕΚΑΣ κ.λ.π.).

3.2.2 Νόμος 2676/99 « Μίνι Ασφαλιστικό».

Ο Νόμος 2676/99 γνωστός και ως «Μίνι Ασφαλιστικό» αναφέρεται στην αναδιοργάνωση των φορέων της κοινωνικής ασφάλισης, σε συστάσεις, συγχωνεύσεις και καταργήσεις ασφαλιστικών ταμείων.

Τα άρθρα 1 έως 29 αναφέρονται στη σύσταση και στη συγχώνευση Ασφαλιστικών Ταμείων. Τα άρθρα 30 έως 31 στην κατάργηση των μη αποδοτικών ταμείων και τέλος τα άρθρα 32 έως 88 αναφέρονται σε Διοικητικά και Οργανωτικά θέματα. Τα νέα ταμεία που συγκροτήθηκαν είναι ο ΟΑΕΕ (Οργανισμός Ασφάλισης Ελεύθερων Επαγγελματιών) που περιλαμβάνει τα παλαιά ταμεία των Ελεύθερων Επαγγελματιών, όπως το ΤΑΕ (Ταμείο Ασφάλισης Εμπόρων), το ΤΕΒΕ (Ταμείο Επαγγελματιών και βιοτεχνών Ελλάδος), το ΤΣΑ (Ταμείο Συντάξεων Αυτοκινητιστών) καθώς και οι ξενοδόχοι των οποίων η επιχειρηματική δραστηριότητα αρχίζει από την στιγμή που ισχύει ο Νόμος.

Οι Ασφαλισμένοι διακρίνονται σε δυο κατηγορίες. Σε αυτούς που έχουν ασφαλιστεί μέχρι 31/12/1992 και σε αυτούς που ασφαίζονται στα καταργούμενα ταμεία από 1/1/1993. Οι ασφαλισμένοι που ανήκουν στην πρώτη κατηγορία και υποβάλλουν αίτηση εντός τριετίας από την έναρξη ισχύος του νόμου, έχουν δικαίωμα να επιλέξουν την εφαρμογή των διατάξεων των καταργούμενων ταμείων όσον αφορά στις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης, στον τρόπο υπολογισμού του ποσού της σύνταξης και στα χορηγούμενα επιδόματα.

Όσοι μέχρι την έναρξη ισχύος του Οργανισμού είναι παράλληλα ασφαλισμένοι στα καταργούμενα ταμεία και συνεχίζουν να ασφαίζονται στον ΟΑΕΕ κατά την συνταξιοδότηση τους και για κάθε χρόνο παράλληλης ασφάλισης δικαιούνται προσαύξηση κατά ποσοστό 2% στο ποσό της σύνταξης τους. Σαν κατώτατα όρια σύνταξης ορίζονται τα κατώτατα όρια που ίσχυαν στα επιμέρους ταμεία του οργανισμού (ΤΕΒΕ, ΤΑΕ, ΤΣΑ).

Τα πρόσωπα που ασφαλιζονται στα καταργούμενα ταμεία από 1/1/1993 και εφεξής ασφαλιζονται στον ΟΑΕΕ και εξακολουθούν να ισχύουν για αυτά οι σχετικές διατάξεις του (Ν.2084/1992) όπως αυτές ισχύουν κάθε φορά. Με προεδρικό διάταγμα εντάσσεται στον ΟΑΕΕ και ο κλάδος κύριας ασφάλισης του ταμείου Ασφαλίσεων Ναυτικών Πρακτόρων και Υπαλλήλων (ΤΑΝΠΥ).

Συνίσταται Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΙΔΔ) με την επωνυμία Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Δημοσίων Υπαλλήλων (ΤΕΑΔΥ). Σκοπός του ταμείου αυτού είναι η παροχή επικουρικής σύνταξης στους ασφαλισμένους.

Στην Ασφάλιση του ταμείου υπάγονται υποχρεωτικά και αυτοδίκαια

- α) Τα πρόσωπα που ασφαλιζονται στα Ταμεία Αρωγής Υπαλλήλων: Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας, Υπουργείων Βιομηχανίας, Γεωργίας, Δικαιοσύνης, Εμπορίου, Οικονομικών, Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Προεδρίας της Κυβερνήσεως και Εξωτερικών, Κοινωνικών Υπηρεσιών, Συγκοινωνιών και Τελωνιακών Υπαλλήλων. Από την ημερομηνία σύστασης του ΤΕΑΔΥ τα ταμεία αρωγής των ανωτέρω Υπουργείων καταργούνται.
- β) Οι διοριζόμενοι μετά την έναρξη ισχύος του ΤΕΑΔΥ τακτικοί υπάλληλοι στα Υπουργεία Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

- γ) Οι διορισθέντες από 1/1/1993 μέχρι την δημοσίευση του παρόντος Νόμου και οι εφεξής διοριζόμενοι τακτικοί υπάλληλοι των υπουργείων που δεν έχουν άλλη Επικουρική Ασφάλιση πλην του Μετοχικού Ταμείου Πολιτικών Υπαλλήλων.
- δ) Οι τακτικοί Υπάλληλοι των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΙΔΔ) που συνίσταται μετά την δημοσίευση του Νόμου και εποπτεύεται από τα υπουργεία.
- ε) Το τακτικό προσωπικό των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων και των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου που συνιστούν αυτές, εφόσον υπάγεται στο ειδικό συνταξιοδοτικό καθεστώς του ΙΚΑ.
- στ) Οι τακτικοί υπάλληλοι του ΤΕΑΔΥ.
- ζ) Με απόφαση του υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού είναι δυνατή η υπαγωγή στο ταμείο ΤΕΑΔΥ και των τακτικών υπαλλήλων των άλλων υπουργείων που διορίστηκαν μέχρι 31/12/1992 οι οποίοι δεν ασφαρίζονται για επικουρική σύνταξη σε άλλο επικουρικό ταμείο με εξαίρεση το ΜΤΠΥ μετά από γνώμη της ΑΔΕΔΥ και του ΔΣ του ΤΕΑΔΥ. Τέλος με προεδρικό διάταγμα μπορούν να συγχωνευτούν στο ΤΕΑΔΥ φορείς ή κλάδοι ή λογαριασμοί Επικουρικής Ασφάλισης που χορηγούν σύνταξη σε μόνιμους υπαλλήλους του Δημοσίου ή υπαλλήλους ΝΠΙΔΔ.

Η σύνταξη που χορηγείται με την συμπλήρωση 35 χρόνων συντάξιμης υπηρεσίας, ανέρχεται σε ποσοστό 20% των συντάξιμων αποδοχών του τελευταίου μήνα εξόδου από την υπηρεσία. Το ποσό αυτό μειώνεται κατά 1/35 για κάθε χρόνο που υπολείπεται από τα 35 χρόνια ασφάλισης, ενώ αυξάνεται κατά 1/50 για κάθε έτος πέραν του 35^{ου} έτους. Ως χρόνος ασφάλισης για τον καθορισμό του ποσού της σύνταξης νοείται ο χρόνος πραγματικής ασφάλισης για τον οποίο καταβλήθηκαν ασφαλιστικές εισφορές καθώς και ο αναγνωριζόμενος χρόνος σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις. Για τους ασφαλισμένους από 1/1/1993 και εφεξής έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 34 του (Ν.2084/92) όπως ισχύουν κάθε φορά.

Το ταμείο σύνταξης του επικουρικού ταμείου Εργατοϋπαλλήλων Μετάλλου (ΕΤΕΜ) που συστάθηκε το 1935 καθώς και το ταμείο επικουρικής ασφάλισης εκπροσώπων και υπαλλήλων των εργατικών και επαγγελματικών οργανώσεων (ΤΕΑΕΥΕΕΟ) που συστάθηκε το 1937 συγχωνεύονται στον τομέα Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών που λειτουργεί στο Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ-ΤΕΑΜ).

Και στις δυο περιπτώσεις των ταμείων που συγχωνεύτηκαν ο χρόνος ασφαλίσεως συμπεριλαμβανομένου και αυτού που έχει αναγνωρισθεί η προσμετρηθεί από προϋπηρεσία υπολογίζεται για την θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος των ασφαλισμένων. Οι συνταξιούχοι αυτού του ταμείου γίνονται συνταξιούχοι του ΙΚΑ-ΤΕΑΜ.

Το Ταμείο Αρωγής Αξιωματικών Χωροφυλακής (ΤΑΑΧ) ενοποιείται με το Ταμείο Αρωγής Οπλιτών Χωροφυλακής (ΤΑΟΧ) το οποίο μετονομάζεται σε Ταμείο Αρωγής Αστυνομικών (ΤΑΑΣ). Από την έναρξη λειτουργίας του ταμείου καθορίζεται ενιαία μηνιαία κράτηση για όλους τους ασφαλισμένους σε ποσοστό 5% επί του βασικού μισθού και του επιδόματος χρόνου υπηρεσίας.

Οι ασφαλισμένοι του ΤΑΑΣ οι οποίοι προσλήφθηκαν στην Ελληνική Αστυνομία μετά της 1/1/1993 και εφεξής μπορούν να ασφαλιστούν προαιρετικά και στο Ταμείο Πρόνοιας Δημοσίων Υπαλλήλων. Οι ασφαλισμένοι μπορούν να αναγνωρίσουν το χρόνο προϋπηρεσίας τους στην ΕΛΑΣ στο Ταμείο Πρόνοιας Δημοσίων Υπαλλήλων.

Το Ταμείο Πρόνοιας Εργατών Κομιστικής Υπηρεσίας (ΤΠΕΚΥ-ΟΛΘ) που ιδρύθηκε το 1937 συγχωνεύεται στο Κεφάλαιο Αποζημιώσεως φορτοεκφορτωτών Οργανισμού Λιμένος Θεσσαλονίκης το οποίο μετονομάζεται σε κεφάλαιο Αποζημίωσης Φορτοεκφορτωτών και Εργατών Οργανισμού Λιμένος Θεσσαλονίκης.

Το ταμείο Αλληλοβοήθειας Προσωπικού ΟΣΕ που συστάθηκε το 1930 συγχωνεύεται στον κλάδο ασθένειας του Ταμείου Ασφάλισης Προσωπικού ΟΤΕ και εφαρμόζονται οι διατάξεις του κανονισμού Περίθαλψης του Ταμείου όπως ίσχυαν κάθε φορά.

Το σύνολο του Ενεργητικού και Παθητικού της περιουσίας των Ταμείων που συγχωνεύονται περιέρχεται αυτοδικαίως στα νέα Ταμεία που δημιουργούνται ως διάδοχοι, χωρίς βέβαια την καταβολή φόρου, τέλους ή δικαιώματος υπέρ του Δημόσιου, Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή άλλων προσώπων.

Το Ταμείο Πρόνοιας Υπαλλήλων Αγροφυλακής που προήλθε με βάση το προεδρικό διάταγμα π.δ 364/1981 από την συγχώνευση του Λογαριασμού Αυτασφάλισεως Υπάλλήλων Αγροτικής Ασφάλειας (ΛΑΥΑ), που συστάθηκε το 1952 και το Ταμείο Αρωγής Οργάνων Αγροφυλακής (ΤΑΟΑ), που συστάθηκε το 1951, καταργούνται. Το απομένον υπόλοιπο της κινητής και ακίνητης περιουσίας των Ταμείων μετά την εκκαθάριση από το ΔΣ διατίθεται - αφού συμπληρωθεί από το ΛΑΦΚΑ - για την καταβολή των εφάπαξ βοηθημάτων στους ασφαλισμένους τους.

Τέλος καταργούνται τα Ταμεία Προνοίας Δικηγόρων Επαρχιών που ιδρύθηκαν το 1936. Η κινητή και ακίνητη περιουσία των καταργούμενων αυτών Ταμείων περιέρχεται αυτοδικαίως στο νέο φορέα αφού αφαιρεθεί το ποσό που θα καταβληθεί ως εφάπαξ παροχή σε όσους έχουν συμπληρώσει τις προϋποθέσεις.

Σε περίπτωση που δεν συσταθεί ο νέος φορέας, η κινητή και ακίνητη περιουσία των καταργούμενων Ταμείων περιέρχεται αυτοδικαίως στους οικείους Δικηγορικούς Συλλόγους. Συγκεκριμένα σύμφωνα με το άρθρο 47 μετά από σχετική αίτηση που υποβάλει ο ασφαλισμένος μέσα σε 5 χρόνια πριν από την ημερομηνία συμπλήρωσης του ορίου συνταξιοδότησης, οι ασφαλιστικοί φορείς έχουν την υποχρέωση να προβαίνουν στον προσδιορισμό του χρόνου ασφάλισης και να χορηγούν βεβαίωση η οποία εξομοιώνεται με απόφαση και σε περίπτωση αμφισβήτησης υπόκειται σε όλα τα ένδικα μέσα που προβλέπει ο νόμος.

Σε περίπτωση θανάτου συνταξιούχου ο οποίος έχει πραγματοποιήσει το χρόνο ασφάλισης, ο επιζών των συζύγων ανεξαρτήτου ηλικίας, όπως ορίζει το άρθρο 62 δικαιούται σύνταξη για μια τριετία από την πρώτη του επομένου του θανάτου μηνά. Εάν όμως κατά την ημερομηνία του θανάτου ο επιζών των συζύγων έχει συμπληρώσει το 40^ο έτος της ηλικίας του η σύνταξη καταβάλλεται και μετά την λήξη της τριετίας, εφόσον δεν εργάζεται ή δεν απασχολείται ή δεν λαμβάνει σύνταξη από κάποιον ασφαλιστικό φορέα. Στην αντίθετη περίπτωση η σύνταξη περιορίζεται στο 50%. Εάν ο επιζών των συζύγων είναι ανάπηρος πνευματικά ή σωματικά σε ποσοστό 67% και άνω, λαμβάνει ολόκληρη την σύνταξη για όσο χρόνο διαρκεί η αναπηρία.

Η σύνταξη που διακόπηκε ή καταβάλλεται μειωμένη σύμφωνα με τα παραπάνω ή επανέχορηγείται ολόκληρη μετά την συμπλήρωση του 65^{ου} έτους της ηλικίας του επιζώντος των συζύγων με την προϋπόθεση ότι δεν εργάζεται ή δεν απασχολείται ή δεν λαμβάνει σύνταξη, διαφορετικά λαμβάνει το 70% αυτής. Στην περίπτωση που ο επιζών είναι συνταξιούχος από ίδιο δικαίωμα οι περιορισμοί του ποσού γίνονται στην σύνταξη της επιλογής του.

Εάν ο θανών καταλείπει τέκνα ανάπηρα ή ανήλικα ή σπουδάζοντα σε Ανώτερες ή Ανώτατες σχολές και μέχρι το 24^ο έτος της ηλικίας τους η σύνταξη του επιζώντα των συζύγων που διακόπτεται ή το υπόλοιπο σε περίπτωση που καταβάλλεται μειωμένη, επιμερίζεται στα τέκνα κατά ίσα μέρη. Από τις παραπάνω ρυθμίσεις εξαιρούνται όσοι λαμβάνουν πολεμική σύνταξη καθώς και οι ασφαλισμένοι στον ΟΓΑ.

Το ποσό κατώτατων ορίων συντάξεων νεοασφαλισμένων καθορίζεται από το **άρθρο 64** σύμφωνα με το οποίο για τον υπολογισμό των συντάξεων λαμβάνεται υπόψη το μέσο μηναίο κατά κεφαλήν Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (ΑΕΠ) του έτους 1991, το οποίο προσαυξάνεται κατά 50% και αναπροσαρμόζεται κατά το εκάστοτε ποσοστό αύξησης των συντάξεων των Δημοσίων Υπαλλήλων.

Το **άρθρο 66** καθορίζει θέματα των Ταμείων Τύπου. Δημοσιογράφοι-Συντάκτες οι οποίοι απασχολούνται κατά κύριο επάγγελμα με σχέση εξαρτημένης εργασίας σε μη κρατικούς ή τηλεοπτικούς σταθμούς υπάγονται στο Ταμείο Συντάξεων Προσωπικού Εφημερίδων Αθηνών και Θεσσαλονίκης (ΤΣΠΕΑΘ). Στο ίδιο ταμείο ασφαλίζονται και οι υπάλληλοι διοίκησης και διαχείρισης που απασχολούνται στους εν λόγω σταθμούς που τα κέντρα εκπομπής τους βρίσκονται στους νόμους Αττικής και Θεσσαλονίκης. Για την ασφάλιση των παραπάνω εργαζόμενων ο εργοδότης καταβάλλει στο (ΤΣΠΕΑΘ) 7,5% για τον κλάδο σύνταξης και 2% για τον κλάδο ανεργίας, ενώ ο ασφαλισμένος καταβάλλει ποσοστό 8,5% για τον κλάδο σύνταξης.

Στην ασφάλιση του (ΤΣΠΕΑΘ) υπάγονται και τα πρόσωπα που εργάζονται ως συντάκτες στους ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς της Ελληνικής Ραδιοφωνίας Τηλεόρασης ΑΕ. Όσοι όμως από τους δημοσιογράφους - συντάκτες δεν είναι μέλη των αναγνωρισμένων ενώσεων συντακτών ασφαλιζονται στο (ΤΣΠΕΑΘ) αφού συμπληρώσουν 3ετη συνεχούς απασχόλησης ή τριετία διακεκομμένη η οποία πρέπει να έχει πραγματοποιηθεί εντός μιας πενταετίας.

Σύμφωνα με το **άρθρο 68** ΟΤΕ σαν εργοδότης υποχρεώνεται να καταβάλλει εισφορές που του αναλογούν και για τον κλάδο ανεργίας και τον Διανεμητικό Λογαριασμό Οικογενειακών Επιδομάτων Μισθωτών (ΔΛΟΕΜ) του ΟΑΕΔ καθώς και τον Οργανισμό Εργατικής Εστίας. Οι εισφορές που αναλογούν στους εργαζόμενους καταβάλλονται κατά το ήμισυ από 1/1/2001 και στο σύνολο τους από 1/1/2002.

3.3 Ασφαλιστικές μεταρρυθμίσεις την περίοδο 2000-2004.

3.3.1 Προτάσεις για ασφαλιστικές μεταρρυθμίσεις.

Κατά την περίοδο 2000-2002 κατατέθηκαν ορισμένες προτάσεις για τη βελτίωση του ΣΚΑ, οι οποίες κατευθύνονταν σε τρεις άξονες.

- α) Περιγράφεται η τριμερής χρηματοδότηση ως μέσον για να στηριχθεί το ασφαλιστικό. Στην ίδια προσπάθεια θα ενταχθούν και όσοι πρόσθετοι πόροι βρεθούν.
- β) Η Ασφαλιστική μεταρρύθμιση θα συνοδευτεί από αναπροσαρμογή της φορολογικής νομοθεσίας έτσι ώστε να υπάρξουν περισσότερα πλεονάσματα για την στήριξη του ασφαλιστικού συστήματος.
- γ) Προδιαγράφεται το τέλος της εξομοίωσης των ορίων συνταξιοδότησης ανδρών και γυναικών.

Ημερομηνία ορόσημο των μεταρρυθμίσεων είναι η 1-1-2007. Όλες οι αλλαγές θα αφορούν όσους συνταξιοδοτηθούν μετά από το 2007. Σύμφωνα με την κυβέρνηση η ασφαλιστική μεταρρύθμιση δεν πρόκειται να θίξει τους ένστολους καθώς και τους ασφαλισμένους για τους οποίους ισχύει ειδικό καθεστώς ασφάλισης και συνταξιοδότησης. Άλλη μια κατηγορία τυχερών που θα διατηρήσουν το ασφαλιστικό τους καθεστώς είναι οι ασφαλισμένοι που θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης, δηλ. συγκεντρώνουν 25 έτη ασφάλισης έως την 31^η Δεκεμβρίου 2006.

Όσοι συμπληρώσουν το όριο των 25 ετών ασφάλισης ως το τέλος του 2006, μπορούν οποιαδήποτε στιγμή επιλέξουν να βγουν στη σύνταξη με βάση το ισχύον όριο ηλικίας. Αν έχουν συμπληρώσει τα 25 έτη ασφάλισης ως το 2006 χωρίς να έχουν το απαιτούμενο όριο ηλικίας τότε μπορούν ή να σταματήσουν να εργάζονται και να περιμένουν να συμπληρώσουν το όριο ηλικίας προκειμένου να συνταξιοδοτηθούν ή να συνεχίσουν να εργάζονται και μετά το 2007 χωρίς να χάσουν το δικαίωμα συνταξιοδότησης με το σημερινό καθεστώς.

Όσοι θεμελιώσουν δικαίωμα συνταξιοδότησης ως την 31-12-2006 θα λάβουν τη σύνταξη τους με βάση τον σημερινό τρόπο υπολογισμού της. Το ίδιο θα ισχύσει και για αυτούς που θα αποφασίσουν να φύγουν από την εργασία τους μετά το 2007.

Ειδικότερα

- 1) Παρέχεται η δυνατότητα συνταξιοδότησης από όλα τα ταμεία και από το Δημόσιο με 15 συντάξιμα έτη και σε ηλικία 65 ετών.
- 2) Οι άνδρες έχουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με μειωμένη σύνταξη σε ηλικία 60 ετών και οι γυναίκες σε ηλικία 55 ετών αφού συμπληρώσουν 25 συντάξιμα έτη και εφόσον αυτά συμπληρώνονται μετά την 1-1-1998.

ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΙΚΑ ΓΙΑ ΘΣΟΥΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΘΟΥΝ ΜΕΧΡΙ 31/12/2006

A. ΚΟΙΝΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	Συντάξιμα έτη	Έτος συμπλήρωσης	Για πλήρη σύνταξη	Για μειωμένη σύνταξη	Παρατηρήσεις
1. Άνδρες	14	1992	65	60	Για μειωμένη σύνταξη απαιτούνται 100 ημέρες ασφάλιση για κάθε χρόνο της τελευταίας πενταετίας
	14,5	1993	65	60	
	15	Μετά την 1/1/1994	65	60	
	33,5	Μέχρι 31/12/2006	62	60	
	35	Μέχρι 31/12/2006	58		
2. Γυναίκες	14	1992	60	55	Για μειωμένη σύνταξη απαιτούνται 100 ημέρες ασφάλιση για κάθε χρόνο της τελευταίας πενταετίας
	14,5	1993	60	55	
	15	Μετά την 1/1/1994	60	55	
	33,5	Μέχρι 31/12/2006	57	55	
	35	Μέχρι 31/12/2006	58		
3. Μητέρες ανήλικων ή ανικανων τέκνων	18,3	Μέχρι 31/12/2006	55	50	
B. ΕΙΔΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ					
1. Βαρέα ανθ/νά επαγγ/τα					
A. Άνδρες	14	1992	60		Τα 4/5 των ΗΑ στα ΒΑΕ και 1.000 στην τελευταία δεκαετία
	14,5	1993	60		
	15	1994-2006	60		
	35	Μέχρι 31/12/2004	55	53	7.500 τουλάχιστον στα ΒΑΕ
β. ΓΥΝΑΙΚΕΣ	14	1992	60		Τα 4/5 των ΗΑ στα ΒΑΕ και 1.000 στην τελευταία δεκαετία
	14,5	1993	60		
	15	1994-2006	60		
	35	Μέχρι 31/12/2004	55	53	7.500 τουλάχιστον στα ΒΑΕ
2. Οικοδόμοι-οδοκαθαριστές					
	14	1992	58		Τα 4/5 των ΗΑ στα ΒΑΕ και 1.000 στην τελευταία δεκαετία
	14,5	1993	58		
	15	1994-2006	58		
3. Εργαζόμενοι σε υπογ. στοές					Όλα σε στοές Όλα σε στοές
	13,5		55		
	15		50		
4. Τυφλοί Παρα/τετραπληγικοί (Σύνταξη πλασματ. 35ετίας)					
	15	Μέχρι 31/12/2006	ΧΟΗ		
ΧΟΗ=Χωρίς Όριο Ηλικίας ΒΑΕ=Βαρέα Ανθυγιεινά Επαγγέλματα ΗΑ=ημερομίσθια					
Πηγή: ΠΟΠΟΚΗ Εφημ: ΤΑ ΝΕΑ 09/05/01					

- α) Οι εργαζόμενοι στις τράπεζες (πλην Ιονικής - Λαϊκής) μπορούν να λάβουν σύνταξη σε ηλικία 60 ετών εφόσον στις 31-12-1997 είχαν συμπληρώσει 20 συντάξιμα έτη.
- β) Οι εργαζόμενοι στην Ιονική-λαϊκή μπορούν να πάρουν σύνταξη και στα 62 εφόσον μέχρι 31-12-97 συμπληρώσουν 20 συντάξιμα έτη.

Τα απαιτούμενα συντάξιμα έτη για συνταξιοδότηση Χωρίς Όριο Ηλικίας (ΧΟΗ) καθορίζονται με βάση τον χρόνο συμπλήρωσης της 25ετίας. Έτσι, για παράδειγμα, όποιος συμπληρώσει 25ετία μέχρι 31-12-1997 μπορεί να συνταξιοδοτηθεί με 32 συνολικά συντάξιμα έτη ΧΟΗ, όποιος συμπλήρωσε το 1998 την 25ετία μπορεί να συνταξιοδοτηθεί με 32,5 συντάξιμα έτη ΧΟΗ κ.λ.π.

- 3) Οι μητέρες τριών παιδιών ή οι χήροι ή οι έχοντες την επιμέλεια τριών παιδιών δικαιούνται σύνταξη χωρίς όριο ηλικίας με τη συμπλήρωση 20 συντάξιμων ετών (ισχύει για το Δημόσιο, τα ταμεία των ΔΕΚΟ και των τραπεζών).
- 4) Οι μητέρες ανηλίκων που έχουν προσληφθεί μετά την 1-1-1983 σε Δημόσιο, ΔΕΚΟ, Τράπεζες και συμπληρώνουν 25 συνολικά συντάξιμα έτη (μαζί με τον χρόνο ασφάλισης που ενδεχομένως έχουν στον ιδιωτικό τομέα) μπορούν να συνταξιοδοτηθούν σε ηλικία 50 ετών.

**Όρια ηλικίας συνταξιοδότησης για ασφαλισμένους από 1/1/83 έως 31/12/92
(Δημόσιο, ΔΕΚΟ, τράπεζες)**

Ηλικία συνταξιοδότησης

ΣΥΝΤΑΞΙΜΑ ΕΤΗ	ΕΤΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ	ΜΕ ΤΟ ΙΣΧΥΟΝ ΚΑΘΕΣΤΩΣ	ΜΕ ΤΙΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ
A. ΑΝΔΡΕΣ			
15	Οποτεδήποτε	65	65
25	Οποτεδήποτε	60 μειωμένη σύνταξη	60 μειωμένη σύνταξη
35	Οποτεδήποτε	60	58
37	Οποτεδήποτε	60	ΧΟΗ
B. ΓΥΝΑΙΚΕΣ			
15	Οποτεδήποτε	65	60
25	Οποτεδήποτε	55 μειωμένη σύνταξη	55 μειωμένη σύνταξη
35	Οποτεδήποτε	μειωμένη σύνταξη	58
37	Οποτεδήποτε	58	ΧΟΗ
Γ. ΜΗΤΕΡΕΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ			
25	Οποτεδήποτε	50	50

Σύμφωνα με το νέο ασφαλιστικό σύστημα που προτείνει η κυβέρνηση για
πλήρη σύνταξη των εργαζομένων σε ΔΕΚΟ-ΤΡΑΠΕΖΕΣ ισχύει:

Πίνακας συντάξεων εργαζομένων σε ΔΕΚΟ – Τράπεζες (πλήρης σύνταξη)

Κατηγορίες	Έτος Συνταξιο- δότησης	Ποσό σύνταξης με το ισχύον καθεστώς	Ποσό σύνταξης με προεινόμενες ρυθμίσεις	Διαφορά (%)	Όριο σύνταξης Ισχύον	Ηλικία συνταξιο- δότησης Προτεινό- μενο
Ασφαλισμένοι μέχρι 31/12/82						
35. συν.έτη 500.000 συν. Μισθός Τελευταίου μήνα	2007	400.000	400.000	---	ΧΟΗ	ΧΟΗ
	2012	400.000	392.000	-1,5	ΧΟΗ	ΧΟΗ
	2017	400.000	380.700	-5	ΧΟΗ	ΧΟΗ
Ασφαλισμένοι από 1/1/83 – 31/12/92 πλήρης σύνταξη						
A. 35 συνεχή έτη 500.000 συν. Μισθός Τελευταίου μήνα	2017	400.000	380.700	-5	60 άνδρες	58 άνδρες
	2022	400.000	371.100	-7	58 γυναίκες	- γυναίκες
	2027	400.000	361.400	-9,6		
B.30 συν. έτη 430.000 συν.Μισθός Τελευταίου μήνα	2012	240.800	289.500	+20	65 άνδρες	65 άνδρες
	2017	240.800	278.200	+16	60 γυναίκες	60 γυναίκες
	2022	240.800	270.000	+12		
Γ. 25 συν.έτη 380.000 συν. Μισθός Τελευταίου μήνα	2007	152.000	217.100	+43	65 άνδρες	65 άνδρες
	2012	152.000	212.400	+39	60 γυναίκες	60 γυναίκες
	2017	152.000	202.500	+33		
ΧΟΗ = Χώρις Όριο Ηλικίας						
Πηγή: ΠΟΠΟΚΗ Εφημ:ΤΑ ΝΕΑ 09/05/01						

Ως προς την τριμερή χρηματοδότηση προβλέπεται 6,67% για τους εργαζομένους, 13,3% για τους εργοδότες και 10 % για το κράτος. Για τους αυτοαπασχολούμενους προβλέπεται 20% για τους ασφαλισμένους, και 10% για το κράτος. Τέλος για την επικουρική ορίζεται 3% για τους μισθωτούς, 3% για τους εργοδότες και στην περίπτωση των αυτοασφαλισμένων 6% για τους ασφαλισμένους.

Ο τρόπος με τον οποίο θα υπολογίζεται η σύνταξη στο Δημόσιο καθορίζεται από τους εξής κανόνες:

ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Α. ΔΙΟΡΙΣΘΕΝΤΕΣ Η ΚΑΤΑΤΑΓΕΝΤΕΣ ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ 31/12/1982.

Για όλους τους υπαλλήλους και λειτουργούς του Δημοσίου που διορίστηκαν ή κατατάχθηκαν μέχρι και τις 31/12/1982 η σύνταξη υπολογίζεται με βάση το συνολικό χρόνο της συντάξιμης υπηρεσίας και τις συντάξιμες αποδοχές τους.

Οι συντάξιμες αποδοχές είναι ο βασικός μισθός και το χρονοεπίδομα που λαμβάνει ο υπάλληλος ή ο στρατιωτικός κατά το μήνα αποχώρησης από την υπηρεσία. Κάθε έτος υπηρεσίας αντιστοιχεί σε 1/35 της πλήρους σύνταξης. Δεδομένου ότι η πλήρης σύνταξη πρέπει να αντιστοιχεί στο 80% των συντάξιμων αποδοχών του αντίστοιχου εν ενεργεία υπαλλήλου, κάθε 1/35, δηλαδή κάθε έτος υπηρεσίας, αντιστοιχεί σε 22,857 χιλιοστά των συντάξιμων αποδοχών ($1/35 \times 80\% = 0,022857$).

Με βάση τα παραπάνω, το ποσό της σύνταξης προκύπτει από τον τύπο:

Ποσό σύνταξης = συντάξιμες αποδοχές \times έτη \times 22,857/1000, δηλαδή:

Ποσό σύνταξης = (βασικός μισθός + χρονοεπίδομα) \times έτη \times 0,022857.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ

1. Το ποσό της σύνταξης πολιτικού υπαλλήλου με 33 έτη συντάξιμης υπηρεσίας, κατηγορίας ΓΕ, με βασικό μισθό 237,600 δρχ. και χρονοεπίδομα 142,560 δρχ. ($237,600 \times 60\% = 142,560$ δρχ.).
 $(237,600 + 142,560) \times 33 \times 22,857/1000 = 380,160 \times 33 \times 0,022857 = 286,747 + 8000$ (επίδομα εξομάλυνσης) = 294,747 δρχ.
2. Το ποσό της σύνταξης δικαστικού λειτουργού που αποχώρησε με το βαθμό του συμβούλου Επικρατείας, έχοντας συμπληρώσει 30 έτη συντάξιμης υπηρεσίας, με βασικό μισθό 466,200 δρχ. και χρονοεπίδομα 60% επι του βασικού μισθού, δηλαδή 279,720 δρχ., προκύπτει ως εξής:
 $(466,200 + 279,720) \times 30 \times 22,857/1000 = 745,920 \times 30 \times 0,022857 = 511,484$ δρχ. και με στρογγυλοποίηση στην πλησιέστερη δεκάδα: 511,480 δρχ.
3. Το ποσό της σύνταξης στρατιωτικού που αποχώρησε από την υπηρεσία με το βαθμό του ταγματάρχη έχοντας συμπληρώσει 32 έτη συντάξιμης υπηρεσίας, με βασικό μισθό 251,000 δραχμών και χρονοεπίδομα 60% επι του βασικού μισθού, δηλαδή 150,600 δρχ., προκύπτει ως εξής:
 $(251,000 + 150,600) \times 32 \times 22,857/1000 = 401,600 \times 32 \times 0,022857 = 293,739$ δρχ. και με στρογγυλοποίηση στην πλησιέστερη δεκάδα: 293,740 δρχ.

**B ΔΙΟΡΙΣΘΕΝΤΕΣ Ή ΚΑΤΑΤΑΓΕΝΤΕΣ ΑΠΟ 1/1/1983
ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ 31/12/1992.**

Για όλους τους υπαλλήλους και λειτουργούς του Δημοσίου που διορίστηκαν ή κατατάχθηκαν από την 1^η Ιανουαρίου 1983 μέχρι και την 31^η Δεκεμβρίου 1992, η σύνταξη υπολογίζεται με βάση το συνολικό χρόνο της συντάξιμης υπηρεσίας και τις συντάξιμες αποδοχές τους.

Οι συντάξιμες αποδοχές είναι ο βασικός μισθός και το χρονοεπίδομα που λαμβάνει ο υπάλληλος ή ο στρατιωτικός κατά το μήνα αποχώρησης από την υπηρεσίας. Κάθε έτος υπηρεσίας από το 1^ο μέχρι και το 25^ο αντιστοιχεί σε 1/50 της πλήρους σύνταξης, κάθε έτος από το 26^ο μέχρι και το 30^ο αντιστοιχεί σε 2/50 της πλήρους σύνταξης και κάθε έτος από το 31^ο μέχρι το 35^ο σε 3/50 της πλήρους σύνταξης.

Κάθε πενήκοστο αντιστοιχεί σε 16 χιλιοστά.

Με βάση τα παραπάνω, το ποσό της σύνταξης προκύπτει από τον τύπο:

Ποσό σύνταξης = συντάξιμες αποδοχές * πενήκοστα * 16/1000, δηλαδή:

Ποσό σύνταξης = (βασικός μισθός + χρονοεπίδομα) * πενήκοστα * 0,016.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

1. Το ποσό της σύνταξης πολιτικού υπαλλήλου με 18 έτη συντάξιμης υπηρεσίας, κατηγορίας ΤΕ, με βασικό μισθό 210,400 δρχ. και χρονοεπίδομα 75,744 δρχ.
 $(210,400 + 75,744) \times 18 \times 16/1000 = 286,144 \times 18 \times 0,016 = 82,409$ δρχ.

Συνοψίζοντας και με βάση πάντα τις δηλώσεις του αρμόδιου υπουργού θα πρέπει να επισημάνουμε ότι από τις προωθούμενες διατάξεις:

1. Καθιερώνεται η 37ετία χωρίς όριο ηλικίας για όλους τους ασφαλισμένους (ΙΚΑ, ΔΗΜΟΣΙΟ, ΔΕΚΟ, ΤΡΑΠΕΖΕΣ).
2. Βελτιώνεται αναλογικά η συνταξιοδοτική θέση των ασφαλισμένων με την εισαγωγή της προσαύξησης κατά 1% για κάθε έτος ασφάλισης (ή 300 ένσημα) για τα πέραν των 15 ετών (ή 4.500 ενσήμων).
3. Δεν μεταβάλλονται τα όρια ηλικίας, ενώ αντίθετα γίνονται ευνοϊκότερα.
4. Για τους μετά το 1983 ασφαλισμένους καθιερώνεται η 35ετία με το 58^ο έτος ηλικίας (αντί για τα 60).
5. Βελτιώνεται η συνταξιοδότηση για τις γυναίκες (προ του 1992 ασφαλισμένες σε ΔΗΜΟΣΙΟ, ΔΕΚΟ, ΤΡΑΠΕΖΕΣ) με 15 έτη ασφάλισης και σε ηλικία 60 ετών (αντί τα 65).
6. Για τους μετά το 1993 ασφαλισμένους το ποσοστό αναπλήρωσης των συντάξεων αυξάνεται από 60% στο 70%.
7. Μειώνονται, σταδιακά, οι εισφορές των εργαζομένων στα ασφαλιστικά ταμεία ΔΕΚΟ-ΤΡΑΠΕΖΩΝ (που θα ενταχθούν στο Ενιαίο Ταμείο Μισθωτών) από 11% στο 6,67%.

3.3.2 Νόμος 3232/04.

Οι προτάσεις για ασφαλιστικές μεταρρυθμίσεις του 2002 δεν έγιναν ποτέ νόμος. Νόμος που αφορά στο ΣΚΑ ψηφίστηκε το 2004 και είναι ο Νόμος 3232.

Ο Νόμος 3232/2004 είναι ο πιο πρόσφατος νόμος που έχει ψηφιστεί και αφορά στο ΣΚΑ. Περιλαμβάνει ασφαλιστικές ρυθμίσεις για κάποιους φορείς ασφάλισης καθώς και διοικητικά και οργανωτικά θέματα των φορέων κοινωνικής ασφάλισης.

Από τα άρθρα 1-5, 7-8, 12, 20-22, και 31 αφορούν στην ασφάλιση ενώ τα υπόλοιπα αφορούν σε διοικητικά και οργανωτικά θέματα.

Συγκεκριμένα το **άρθρο 1** αναφέρεται στη διαδοχική ασφάλιση, δηλ, αφορά σε ασφαλισμένους που έχουν ασφαλιστεί σε διαφορετικά ασφαλιστικά ταμεία. Στην περίπτωση αυτή οι συμμετέχοντες οργανισμοί υποχρεούνται να διαβιβάζουν στον απονέμοντα οργανισμό, που είναι το τελευταίο ταμείο ασφάλισης του εργαζομένου, βεβαίωση για το χρόνο που διανύθηκε στην ασφάλιση τους και τις συντάξιμες αποδοχές τους που αντιστοιχούν σ' αυτόν τον χρόνο.

Η συμμετοχή των οργανισμών αυτών στις δαπάνες συνταξιοδότησης καθορίζεται στο **άρθρο 2** και προκύπτει από το γινόμενο του τμήματος σύνταξης που αναλογεί στο χρόνο ασφάλισης που διανύθηκε στο συμμετέχοντα φορέα πολλαπλασιάζεται επί τον αριθμό των καταβαλλόμενων συντάξεων ετησίως και το ποσό που προκύπτει πολλαπλασιάζεται επί έναν αναλογιστικό συντελεστή ο οποίος εκφράζει το εφάπαξ ποσό που ισούται με την παρούσα αξία σύνταξης μιας νομισματικής μονάδας. Οι αναλογιστικοί συντελεστές παρουσιάζονται σε πίνακες στο **άρθρο 3**.

Τα **άρθρα 4-5** αφορούν σε ρυθμίσεις ασφαλιστικών θεμάτων διαζευγμένων και ατόμων με αναπηρίες. Ο διαζευγμένος δικαιούται σε περίπτωση θανάτου του πρώην συζύγου τη σύνταξη εφόσον πληρεί τις προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος. Στην περίπτωση των ατόμων με αναπηρία (αναφέρονται συγκεκριμένες αναπηρίες και σε ποσοστό άνω των 67%) το ύψος του επιδόματος καθορίζεται στο δεκαπλάσιο του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη.

Το **άρθρο 7** αναφέρει κατηγορίες επαγγελμάτων (αλλιεργάτες, εργάτες σε υδατοκαλλιέργειες και ανθοκομικές εκμεταλλεύσεις, αγρεργάτες, αλλοδαποί κ.λ.π) που ασφαλιζονται στον ΟΓΑ.

Το **άρθρο 8** αναφέρεται στη ρύθμιση οφειλών προς τα ταμεία.

Το **άρθρο 12** αφορά στην αναγνώριση χρόνου ασφάλισης εργαζομένων σε κάποια ταμεία, οι οποίοι δεν θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης από άλλο φορέα κύριας ασφάλισης μπορούν όμως να ζητήσουν αναγνώριση του χρόνου απασχόλησης τους στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

Τα **άρθρα 20-21** αναφέρονται σε πρόσθετης ασφάλειας διατάξεις όπως είναι τα επικουρικά ταμεία, το Ταμείο Πρόνοιας Δημοσίων Υπαλλήλων και το ΤΕΑΔΥ. Τα ταμεία αυτά παρέχουν εφάπαξ βοήθημα στους ασφαλισμένους. Οι πόροι αυτών των ταμείων, τα οποία έχουν οικονομική και λογιστική αυτοτέλεια, προέρχονται από τις μηνιαίες εισφορές των ασφαλισμένων 2% για τα επικουρικά και 4% για το Ταμείο Πρόνοιας Δημοσίων Υπαλλήλων.

Στο **άρθρο 22** ρυθμίζονται θέματα των φορέων επικουρικής ασφάλισης και πρόνοιας καθώς και θέματα επικουρικής ασφάλισης κληρικών και υπαλλήλων ΟΣΕ.

Το **άρθρο 31** αναφέρεται σε θέματα του ΛΑΦΚΑ και ΛΒΚΑ.

Σε σχέση με το ΛΑΦΚΑ εκτός από θέματα διαχείρισης και παρακολούθησης του λογαριασμού ρυθμίζεται και το θέμα των πόρων που προέρχεται:

- 1 α) Από εισφορές 1% στο σύνολο των ετήσιων ασφαλιστικών εισφορών της προηγούμενης οικονομικής χρήσης των φορέων κοινωνικής ασφάλισης.
 β) Η ετήσια εισφορά κάθε κλάδου ασφάλισης δεν μπορεί να υπερβαίνει το πόσο 500.000,00.
2. Από τόκους καταθέσεων κεφαλαίων.
3. Από αποδόσεις επενδύσεων κεφαλαίων
4. Από έσοδα πώλησης άχρηστων κινητών πραγμάτων που ανήκουν στην κυριότητα του λογαριασμού και των φορέων κοινωνικής ασφάλισης.
5. Από επιβολές προστίμων σε υπόλογους εργολάβους και προμηθευτές.
6. Από ποσά που καταβάλλονται από την ΕΟΚ.

Τέλος τα **άρθρα 6, 14 και 27** αναφέρονται σε ασφαλιστικά θέματα των συγγραφέων, υπαλλήλων τύπου, ιατρών και οδοντιάτρων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4.1 Θέσεις και Προτάσεις των Συνδικαλιστικών φορέων για το Ασφαλιστικό

Στο κεφάλαιο αυτό προτιθέμεθα να παρουσιάσουμε τις θέσεις και τις προτάσεις για το ασφαλιστικό των δυο μεγαλύτερων συνδικαλιστικών φορέων της χώρας μας, της ΑΔΕΔΥ και της ΓΣΕΕ.

4.1.1 Θέσεις και προτάσεις της ΓΣΕΕ για το Ασφαλιστικό.

Ήδη από τις αρχές του 1990 η Γ.Σ.Ε.Ε έχει επεξεργαστεί ένα κατά τη γνώμη της συνεπές και συνεκτικό σχέδιο αντιμετώπισης των προβλημάτων του ασφαλιστικού συστήματος της χώρας μας. Η συννομοσπονδία είχε εκτιμήσει ότι το ΣΚΑ στην Ελλάδα βρίσκεται σε κρίση που εκδηλώνεται με την εμφανιζόμενη ισορροπία τόσο στο ισοζύγιο ικανοποίησης των κοινωνικοοικονομικών όσο και στο οικονομικό ισοζύγιο σαν αποτέλεσμα της διόγκωσης των ελλειμμάτων του ΣΚΑ.

Η ΓΣΕΕ είχε εκφράσει την ανησυχία της και τους προβληματισμούς της επειδή αντί για μελετημένες και θεσμικές παρεμβάσεις μακροπρόθεσμης πολιτικής, η επικρατούσα αντίληψη αντιμετώπιζε τα ζητήματα με μέτρα πρόσκαιρου και εισπρακτικού χαρακτήρα. Η στρατηγική της αύξησης των εισφορών και μείωσης των παροχών περιπλέκει την κρίση της κοινωνικής ασφάλισης και ενισχύει το κοινωνικό της έλλειμμα, ιδιαίτερα στο ασθενέστερο στρώμα του πληθυσμού δηλ, τους συνταξιούχους.

Η ΓΣΕΕ έχει διακηρύξει.

Για την επιδιωκόμενη μεταρρύθμιση η ΓΣΕΕ προτείνει κάποιες αναγκαίες διαρθρωτικές παρεμβάσεις στο επίπεδο:

1. Της οργάνωσης και λειτουργίας του ΣΚΑ.
2. Της χρηματοδότησης του.
3. Των παροχών.
4. Της σχέσης ανάμεσα στο Εθνικό και Ευρωπαϊκό Δίκαιο.
5. Της σχέσης ανάμεσα στο κοινωνικό και στο ιδιωτικό.

Βασικός στόχος είναι η συγκέντρωση των αναγκαίων πόρων και η πραγματοποίηση των αναγκαίων διαρθρωτικών παρεμβάσεων στις θεμελιακές πτυχές του ΣΚΑ (Οργάνωση-Λειτουργία-Χρηματοδότηση και Παροχές).

Τα ζητήματα αυτά αποτελούν την ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ της ΓΣΣΕ, η οποία, όπως η ίδια ισχυρίζεται, συνιστά μια ολοκληρωμένη προσέγγιση του ΣΚΑ.

Ειδικότερα, η ΓΣΕΕ υποβάλει κάποιες προτάσεις πάνω στις οποίες θα πρέπει να δομηθούν οι αλλαγές ώστε να γίνει η μεταρρύθμιση του ΣΚΑ.

Αναπόσπαστο τμήμα αυτών των προτάσεων αποτελούν οι επιστημονικές επεξεργασίες που τις στηρίζουν και έχουν εκπονηθεί από το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ. Συγκεκριμένα υπάρχουν κάποιες σταθερές που προκύπτουν από τις προτάσεις αυτές και είναι:

- Η διασφάλιση και ενίσχυση του κοινωνικού περιεχομένου.
- Η αναγνώριση του κοινωνικού ελλείμματος που προήλθε από την αξιοποίηση των αποθεματικών της Κοινωνικής Ασφάλισης για την ανάπτυξη της οικονομίας χωρίς αντισταθμιστικά οφέλη για το ΣΚΑ.
- Η τριμερής χρηματοδότηση για όλους τους ασφαλισμένους.
- Η ρύθμιση για απόδοση όλων των οφειλών του κράτους και των ιδιωτών στο ΣΚΑ.
- Η αποτελεσματική αξιοποίηση της κινητής και ακίνητης περιουσίας των ταμείων.
- Η αποτελεσματική καταπολέμηση εισφοροδιαφυγής (υπολογίζεται ότι υπερβαίνει το 25%).
- Η θέσπιση ειδικού άμεσου φόρου για τα υψηλά εισοδήματα και για τις επιχειρήσεις εντάσεως κεφαλαίου.
- Καμμία μείωση των θεσμοθετημένων για τους κλάδους σύνταξης και υγείας εργοδοτικών εισφορών.
- Η αύξηση του οικονομικά «ενεργού» πληθυσμού με διεύρυνση της απασχόλησης και όχι με την παράταση του εργασιακού βίου.
- Η λήψη αποτελεσματικών μέτρων για την αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος της χώρας (η μέση ηλικία έχει φθάσει στα 40 περίπου χρόνια).

Η κύρια σύνταξη να αποδίδει στη βάση του 80% του συντάξιμου μισθού και για τους εργαζομένους που εντάχθηκαν στο σύστημα μετά το 1993.

- Η επικουρική σύνταξη να μην υπολείπεται του 20% του συντάξιμου μισθού.
- Καμμία σύνδεση ή συσχετισμό της ιδιωτικής με την κοινωνική ασφάλιση.
- Η πρόβλεψη για συνταξιοδότηση στη βάση των κοινωνικών αναγκών αλλά και της απόδοσης των καταβληθησομένων ασφαλιστικών εισφορών όσων στο 65^ο έτος της ηλικίας τους δεν έχουν θεμελιώσει δικαίωμα ... συνταξιοδότησης (σε ομάδες εργαζομένων, εποχικοί, μακροχρόνια άνεργοι, κ.λ.π.).
- Η αποδοχή και θεσμοθέτηση της συμφωνίας με τους εργοδότες που αναφέρεται στο Ασφαλιστικό και εμπεριέχεται στην ΕΓΣΣΕ.

Συγκεκριμένα τα δύο μέρη συμφώνησαν:

- Οργανωτική συγκρότηση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης μετά από μελετημένο και τεκμηριωμένο διάλογο με τους κοινωνικούς φορείς για την ενοποίηση των ομοειδών ταμείων κύριας σύνταξης.
- Αποκατάσταση της πλειοψηφίας στα Διοικητικά Συμβούλια των ταμείων των εκπροσώπων των κοινωνικών φορέων.
- Συγκρότηση στην κοινωνική ασφάλιση ενός συστήματος κεφαλαιοποιητικών και διανεμητικών στοιχείων.

Εφαρμογή της τριμερούς χρηματοδότησης σε αναλογία 2/9, 3/9, 4/9 (εργαζόμενοι, κράτος, εργοδότες) προκειμένου η εξασφάλιση των απαιτούμενων πόρων να πραγματοποιηθεί χωρίς την επιβάρυνση των οικονομικών των ασφαλιστικών οργανισμών και χωρίς αύξηση των εισφορών εργοδοτών και εργαζομένων για να αποφευχθεί η επιβάρυνση του κόστους παραγωγής.

- Αποτελεσματική ρύθμιση των χρεών των ασφαλιστικών ταμείων.
 - Αποτελεσματική πάταξη της εισφοροδιαφυγής, της παράνομης και ανασφάλιστης εργασίας Ελλήνων και ξένων εργατών.
 - Χορήγηση αυξήσεων στις κατώτατες συντάξεις αντιστοίχων με τις αυξήσεις της ΕΓΣΣΕ.
 - Η ενοποίηση των κλαδών ή η μεταφορά τους σε άλλο φορέα θα πρέπει να είναι αποτέλεσμα διαλόγου με τους κοινωνικούς φορείς.
 - Η χρήση πληροφοριακών μέσων στη διοίκηση και λειτουργία της κοινωνικής ασφάλισης, με παράλληλη ανάπτυξη πολιτικής προσωπικού και διαρκούς επιμόρφωσης του στα ασφαλιστικά ταμεία, την πρόνοια και την υγεία στην κατεύθυνση εξυπηρέτησης των ασφαλισμένων και των συνταξιούχων.
- Συνταξιοδότηση μετά από 35έτη συντάξιμης εργασίας (35ετία ή 10500 ημέρες ασφάλισης), χωρίς όριο ηλικίας.
 - Ειδικές ρυθμίσεις για τις μητέρες με ανήλικα παιδιά.
 - Ειδικό συνταξιοδοτικό καθεστώς για άτομα με ειδικές ανάγκες.

- Αντιμετώπιση όλων των θεμάτων των ειδικών ασφαλιστικών ταμείων (τραπεζουπάλληλοι, ΤΑΠΟΤΕ, ΔΕΗ, κ.λ.π.) στη βάση των προτάσεων των αντίστοιχων ομοσπονδιών.
- Οι κοινωνικές πολιτικές που ασκούνται με ευθύνη της κυβέρνησης και η αντιμετώπιση προβλημάτων ειδικών ταμείων (κύριας και επικουρικής ασφάλισης) να μην επιβαρύνουν το ΙΚΑ.

4.1.2 Θέσεις και προτάσεις της ΑΔΕΔΥ για το ασφαλιστικό.

Η ΑΔΕΔΥ υποστηρίζει ότι στη χώρα μας η Κοινωνική Ασφάλιση αναπτύχθηκε και εξελίχθηκε με ευθύνη της πολιτείας άναρχα χωρίς, δηλαδή κεντρικό σχεδιασμό και φιλοσοφία. Έτσι σήμερα μετά από πολλές δεκαετίες και μέσα από μια διαδρομή με πολλά προβλήματα που δημιουργήθηκαν από τις κατά καιρούς κυβερνητικές παρεμβάσεις, προβάλλει επιτακτική η ανάγκη λήψης μέτρων για την εξασφάλιση της βιωσιμότητας του Ασφαλιστικού Συστήματος.

Τα όποια μέτρα όμως δεν πρόκειται να έχουν κανένα αποτέλεσμα και καμμία προοπτική εάν το κράτος δεν αναλάβει τις βασικές του υποχρεώσεις και δεν αντιμετωπιστούν τα αίτια που προκάλεσαν τα προβλήματα διαχρονικά και που είναι: Η καταλήστευση των αποθεματικών των ταμείων, η μεγάλη εισφοροδιαφυγή, η αδυναμία ελέγχου των δαπανών κυρίως στους κλάδους υγείας και τέλος η αύξηση και διατήρηση σε υψηλά ποσοστά της ανεργίας. Τα αίτια αυτά σε συνδιασμό με την ασυνέπεια του κράτους σε σχέση με τις οικονομικές του υποχρεώσεις προς τα ταμεία έχουν σαν αποτέλεσμα να παρουσιάζεται αδύναμο το σύστημα στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων των δημογραφικών εξελίξεων.

Οι προτάσεις της ΑΔΕΔΥ εντοπίζονται σε δύο βασικές ενότητες.

- α) Γενικά στο μοντέλο της Κοινωνικής Ασφάλισης που η ΑΔΕΔΥ επιθυμεί να αναπτυχθεί στη χώρα μας τα επόμενα χρόνια και
- β) Στο ειδικότερο ασφαλιστικό πλαίσιο που αφορά στους δημοσίους υπαλλήλους και στις ιδιαιτερότητες του, που συνοδεύονται κυρίως με το κράτος-εργοδότη.

Αν και φαινομενικά οι ενότητες αυτές παρουσιάζουν κάποια αυτοτέλεια, στην πραγματικότητα συνδέονται σε μεγάλο βαθμό μεταξύ τους, αφού το ασφαλιστικό των δημοσίων υπαλλήλων αποτελεί υποσύστημα του γενικότερου ΑΣ.

Έτσι λοιπόν τα γενικά αιτήματα της ΑΔΕΔΥ είναι:

- α) Η διατήρηση και διεύρυνση του κοινωνικού και δημοσίου χαρακτήρα της ασφάλισης.
- β) Η εξασφάλιση της υποχρεωτικότητας και της καθολικότητας κύριας και επικουρικής ασφάλισης, δηλαδή του χαρακτήρα που έχει σήμερα.
- γ) Η αποτροπή της εκχώρησης μέρους της κοινωνικής ασφάλισης στην ιδιωτική ασφάλιση.
- δ) Η εξάλειψη των αδικιών και η βελτίωση των παροχών και ειδικότερα του επιπέδου των συντάξεων.

Είναι βέβαιο ότι το ΣΚΑ με βάση όλα τα στοιχεία των μελετών αντιμετωπίζει πρόβλημα χρηματοδότησης και εξασφάλισης πόρων. Οι παροχές παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα και σε περίπτωση το ύψος τους δεν είναι αυτό που δημιουργεί τα ελλείμματα.

Υπάρχει λοιπόν ανάγκη εξασφάλισης των αναγκαίων πόρων που θα προέλθουν:

Από τη θεσμοθέτηση γνήσιας τριμερούς χρηματοδότησης με τη συμμετοχή του κράτους για το σύνολο των ασφαλισμένων (2/9 οι εργαζόμενοι, 3/9 το κράτος, 4/9 οι εργοδότες).

Από την πάταξη της εισφοροδιαφυγής και τον έλεγχο των δαπανών που προυποθέτουν την αναδιοργάνωση των ταμείων και την αξιασφάλιση σύγχρονης και αποτελεσματικής λειτουργίας.

Παράλληλα απαιτούνται πολιτικές και μέτρα που μεσο-μακροπρόθεσμα θα εξασφαλίσουν άμεσα ή έμμεσα τους νέους πόρους:

- Με την αύξηση της απασχόλησης και τη μείωση της ανεργίας.
- Με τη φορολογική μεταρρύθμιση και τον έλεγχο της παραοικονομίας.
- Με την αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος που αντιμετωπίζει η χώρα μας και που υπονομεύει σταδιακά το ίδιο το μέλλον της.

Για τους δημοσίους υπαλλήλους δεν υπάρχει ταμείο κύριας ασφάλισης. Το κράτος έχει αναλάβει τη δαπάνη για τη συνταξιοδότηση τους μετά από σύμφωνισμό των εισφορών-αυξήσεων από το 1951. Από το 1993 όμως οι εργαζόμενοι πληρώνουν εισφορές ενώ αντίθετα το δημόσιο συνεχίζει να συμπεριλαμβάνει ακόμη και τις εισφορές αυτές πολύ περισσότερο τις δικές του εργοδοτικές εισφορές ως δαπάνη του ΚΠ για τις συντάξεις.

«Οι αντιασφαλιστικοί» σύμφωνα με την ΑΔΕΔΥ νόμοι της περιόδου 1990-92 αποδόμησαν το δημόσιο και κοινωνικό χαρακτήρα του συστήματος Κ.Α διαμορφώνοντας όρους μετατόπισης της ευθύνης και υποχρέωσης από το κράτος στον πολίτη.

Με τους νόμους αυτούς, οι οποίοι διατηρήθηκαν και κατά την περίοδο 1993-1999.

Επιβαρύνθηκε και επιβαρύνεται ο κάθε δημόσιος υπάλληλος με 250.000 ετησίως (μ.ο.) για εισφορές κύριας ασφάλισης, οι οποίες στην πραγματικότητα είναι μια απλή μείωση μισθού, αφού στην ουσία αποτελούν έσοδο του Κρατικού προϋπολογισμού.

Αυξήθηκε το όριο ηλικίας για συνταξιοδότηση μέχρι και 15 χρόνια χωρίς σταδιακή εφαρμογή, αφού με μια διαφορά στο χρόνο ασφάλισης έστω και λίγων ημερών μπορεί να σημαίνει διαφορά στο όριο ηλικίας περισσότερο από 5 χρόνια.

Μειώνεται μέχρι και 50% το ποσό της κύριας σύνταξης που θα καταβάλλεται στους νέους συνταξιούχους από το 2004 και μετά.

Το ύψος της σημερινής κύριας σύνταξης κινείται στο 50% των αποδοχών του εργαζομένου στις δημόσιες υπηρεσίες με 35 χρόνια ασφάλισης.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η ανώτατη κύρια σύνταξη που λαμβάνει ο εργαζόμενος με 35 χρόνια υπηρεσίας κατηγορίας ΠΕ (1 ΜΚ) που θα συνταξιοδοτείται το 2001, θα είναι 320.000 και για τον απόφοιτο Λυκείου υπάλληλο η ανώτατη σύνταξη είναι 270.000, όταν οι ανώτατες σε όλα τα ταμεία ξεπερνούν τις 500.000 δρχ.

Παράλληλα τα κατώτερα όρια συντάξεων στο δημόσιο είναι στις 65.000 δρχ ενώ για τους μισθωτούς του ιδιωτικού και του ευρύτερου δημοσίου τομέα διαμορφώνονται για το 2001 στις 124.150 δρχ για συντάξεις γήρατος-αναπηρίας και στις 111.720 δρχ για συντάξεις λόγω θανάτου.

Οι δημόσιοι υπάλληλοι πληρώνουν 6,67% για κύρια σύνταξη και 2,55% για υγειονομική περίθαλψη όσο ακριβώς και οι εργαζόμενοι μισθωτοί του ιδιωτικού τομέα με πολύ μικρότερο επίπεδο παροχών ιδιαίτερα στην περίθαλψη, όπου οι ασφαλισμένοι του δημοσίου βρίσκονται στις τελευταίες θέσεις.

Για το ΤΕΔΥ και το ΜΤΠΥ καταβάλλεται εισφορά 8,3%, (9,3% μέχρι 31/12/2000) δηλαδή η μεγαλύτερη εισφορά με διαφορά, που υπάρχει στη χώρα μας, για μέση σύνταξη (με μέσο χρόνο ασφάλισης 25 χρόνια) 85.000 δρχ και από τα δύο ταμεία. Σε ποιο ταμείο της Ελλάδος ή της Ευρώπης υπάρχει τόσο χαμηλή απόδοση.

Αυτό βέβαια συμβαίνει γιατί το κράτος δεν είναι μόνο κακός διαχειριστής, είναι και πολύ κακός εργοδότης, αφού είναι ο μοναδικός εργοδότης στη χώρα μας που δεν πληρώνει εισφορά για την επικουρική ασφάλιση με εξαίρεση τα δύο τελευταία χρόνια που συμμετέχει με ένα μικρό ποσοστό.

Αυτές λοιπόν οι εργοδοτικές εισφορές που δεν πλήρωσε το κράτος, ως όφειλε, μόνο για το ΤΕΑΔΥ και μόνο για την περίοδο 1974-2000, ανέρχονται σε 1,2 τρίς δρχ.

Παντός οι συνολικές ασφαλιστικές εισφορές που πληρώνουν οι δημόσιοι υπάλληλοι ανέρχονται στο 21,52% ενώ οι αντίστοιχες για τους ιδιωτικούς υπαλλήλους (και δεν μπαίνει βεβαίως το θέμα αντιπαραθετικά, αλλά απλώς συγκριτικά) που ασφαλιζονται στο ΙΚΑ είναι 15,80%. Εάν αφαιρεθεί η εισφορά 4% που καταβάλλεται για το εφάπαξ τότε οι εισφορές των δημοσίων υπαλλήλων διαμορφώνονται στο 17,52%, 1,72 δηλαδή ποσοστιαίες μονάδες μεγαλύτερες των εισφορών που καταβάλλονται στο ΙΚΑ. Ενώ μέχρι 31.12.2000 οι εισφορές ήταν περίπου ίδιες με εκείνες που καταβάλλονται από τους εργαζομένους στα ΒΑΕ.

Επιπλέον η πολιτική του παγώματος των προσλήψεων και η πολιτική συρρίκνωσης των δημοσίων υπηρεσιών μέσα από τις ιδιωτικοποιήσεις έχουν συνέπειες στο ασφαλιστικό των δημοσίων υπαλλήλων.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω η ΑΔΕΔΥ προτείνει και διεκδικεί για τους δημοσίους υπαλλήλους:

Την καταβολή ως κύριας σύνταξης για όλους τους εργαζομένους του 80% των συντάξιμων αποδοχών του τελευταίου πριν την αποχώρηση μήνα, για 35 χρόνια ασφάλισης.Επιπλέον για όλες τις κατηγορίες των 35 ετών ως τρόπο υπολογισμού των συντάξεων. Το κράτος έχει την υποχρέωση για την καταβολή και τη βελτίωση των συντάξεων των δημοσίων υπαλλήλων.

- Την καταβολή επικουρικής σύνταξης από το ΓΕΑΔΥ τουλάχιστον στο 20% των συντάξιμων αποδοχών για 35 χρόνια ασφάλισης. Βελτίωση των συντάξεων για το επίπεδο πάνω από 20% με βάση τις δυνατότητες του ταμείου. Τη διατήρηση του καθεστώτος του ΜΤΠΥ (Μετοχικό Ταμείο Πολιτικών Υπαλλήλων) με διεύρυνση και βελτίωση των παροχών του.
- Την ένταξη στις συντάξιμες αποδοχές και επομένως και στις ασφαλιζόμενες, των γενικών (όχι κλαδικών) επιδομάτων (επίδομα απόδοσης, επίδομα εξομάλυνσης) και την ενσωμάτωσή τους στις βασικές.
- Τη διαμόρφωση των κατώτατων και ανώτατων ορίων συντάξεων για τους νέους συνταξιούχους στα επίπεδα που προβλέπονται από το ΙΚΑ και τα άλλα ταμεία των μισθωτών του ιδιωτικού και του ευρύτερου δημοσίου τομέα.
- Τη χορήγηση συντάξεως με τη συμπλήρωση 35ετίας χωρίς όριο ηλικίας.

Την κατάργηση του 65^{ου} έτους ηλικίας ως γενικού ορίου ηλικίας για συνταξιοδότηση και τη διατήρηση του μόνο ως ανωτέρου ορίου. Καθιέρωση ορίων ηλικίας για συνταξιοδότηση με βάση τις ιδιαιτερότητες του κάθε κλάδου εργαζομένων, επέκταση του κανονισμού ΒΑΕ και στο δημόσιο για τις αντίστοιχες κατηγορίες.

- Την κατάργηση των διαχωριστικών γραμμών σε ό,τι αφορά τα όρια ηλικίας για τους πριν και μετά το '83 πριν και μετά το '97 πριν και μετά το '93. Σταδιακές προσαρμογές στα τελικά όρια στην κατεύθυνση εξάλειψης των αδικιών που υπάρχουν σήμερα.
- Τη στελέχωση και ανάπτυξη του ΟΠΑΔ με διεύρυνση και ενίσχυση των παροχών του, για την πλήρη κάλυψη των αναγκών υγειονομικής περίθαλψης των δημοσίων υπαλλήλων.

4.1.3 Συμπέρασμα.

Ολοκληρώνοντας την μελέτη μας για το ΣΚΑ της χώρας μας τα τελευταία 14 χρόνια και αξιολογώντας τις προτάσεις των δυο μεγαλύτερων φορέων παραθέτουμε κάποιες παρατηρήσεις μας.

Οι παρατηρήσεις μας εντοπίζονται σε ορισμένα σημεία στα οποία θα πρέπει το Ελληνικό κράτος να επικεντρώσει την προσοχή του.

- α) Πρέπει να διασφαλιστεί και να διευρυνθεί ο κοινωνικός και δημόσιος χαρακτήρας της ασφάλισης και να αποτραπεί η εκχώρηση έστω και μέρους της κοινωνικής ασφάλισης στην ιδιωτική. Ιδιαίτερη προσοχή και ευαισθησία χρειάζεται να δείξει η εκάστοτε κυβέρνηση στους χαμηλόμισθους και στις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού όπως είναι οι πολύτεκνοι, οι μητέρες με ανήλικα τέκνα, οι άγαμες μητέρες, τα άτομα με ειδικές ανάγκες, οι άνεργοι κ.α.

- β) Η κύρια σύνταξη να μην είναι κατώτερη του 80% του συντάξιμου μισθού, ενώ η επικουρική να μην υπολείπεται του 20% αυτού.
- γ) Είναι απαραίτητο η συνταξιοδότηση να γίνεται στη βάση των κοινωνικών αναγκών και να προβλέπεται απόδοση των εισφορών που έχουν καταβληθεί σε όσους στο 65^ο έτος της ηλικίας τους δεν έχουν ακόμα θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα.
- δ) Η συνταξιοδότηση θα πρέπει να γίνεται μετά από 35 έτη συντάξιμης εργασίας χωρίς όριο ηλικίας, ενώ αναγκαία κρίνεται και η χορήγηση αυξήσεων στις κατώτατες συντάξεις.

Γίνεται φανερό πως όλα τα παραπάνω θα δώσουν πιο ανθρώπινο πρόσωπο στο ΣΚΑ και θα δικαιώσουν το χαρακτηρισμό της ασφάλισης σαν "κοινωνική".

Βέβαια για να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι χρειάζονται μέτρα και πολιτικές που θα εξασφαλίσουν άμεσα η έμμεσα νέους πόρους και θα μειώσουν τα ελλείμματα.

Αυτό μπορεί να γίνει με την πάταξη της εισφοροδιαφυγής και της ανασφάλιστης εργασίας, τη φορολογική μεταρρύθμιση, τη μείωση της ανεργίας και κυρίως με την καθιέρωση της τριμερούς χρηματοδότησης (σε αναλογία 2/9 για τους εργαζόμενους, 3/9 για το κράτος και 4/9 για τους εργοδότες).

Έτσι, μόνο θα εξασφαλιστούν οι απαιτούμενοι πόροι με τους οποίους το Ελληνικό κράτος θα είναι σε θέση να προχωρήσει σε μια ουσιαστική ασφαλιστική μεταρρύθμιση και με αυτό τον τρόπο σε θέση να διασφαλίσει κοινωνική πρόνοια για όλους τους ασφαλισμένους.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Α.Δ.Ε.Δ.Υ:	Ανώτατη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων
Α.Ε.Π:	Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν
Β.Α.Ε:	Βαρέα Ανθυγιεινά Ένσημα
Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε:	Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών, Βιοτεχνών, Εμπόρων Ελλάδος
Γ.Σ.Ε.Ε:	Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος
Δ.Λ.Ο.Ε.Μ:	Διανεμητικό Λογαριασμό Οικογενειακών Επιδομάτων Μισθωτών
Ε.Κ.Α.Σ:	Επίδομα Κοινωνικής Ασφάλισης Συνταξιούχων
Ε.Σ.Ε.Ε:	Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου
Ε.Τ.Ε.Μ:	Επικουρικό Ταμείο Εργατοϋπαλλήλων Μετάλλου
Ι.Κ.Α:	Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων
Η.Α.Ε:	Ημερομίσθιο Ανεπίδικτου Εργάτη
Λ.Α.Ε.Κ:	Λογαριασμός Απασχόλησης και Επαγγελματικής Κατάρτισης
Λ.Α.Υ.Α:	Λογαριασμός Αυτασφάλισης Υπαλλήλων Αγροτικής Ασφάλειας
Λ.Α.Φ.Κ.Α:	Λογαριασμός Αλληλεγγύης Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης
Λ.Β.Κ.Α:	Λογαριασμός Βελτίωσης Κοινωνικής Ασφάλισης
Μ.Τ.Δ.Υ:	Μετοχικό Ταμείο Δημοσίων Υπάλληλων
Μ.Τ.Π.Υ:	Μετοχικό Ταμείο Πολιτικών Υπαλλήλων
Ν.Α.Τ:	Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο
Ν.Π.Δ.Δ:	Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου
Ο.Α.Ε.Δ:	Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού
Ο.Α.Ε.Ε:	Οργανισμός Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών
Ο.Γ.Α:	Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων
Σ.Ε.Β:	Σύνδεσμος Ελλήνων Βιομηχάνων
Σ.Κ.Α:	Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης
Τ.Α.Α.Σ:	Ταμείο Αρωγής Αστυνομικών
Τ.Α.Α.Χ:	Ταμείο Αρωγής Αξιωματικών Χωροφυλακής
Τ.Α.Ε:	Ταμείο Ασφάλισης Εμπόρων
Τ.Α.Ν.Π.Υ:	Ταμείο Ασφαλίσεων Ναυτικών Πρακτόρων και Υπαλλήλων
Τ.Α.Ο.Α:	Ταμείο Αρωγής Οργάνων Αγροφυλακής
Τ.Α.Ο.Χ:	Ταμείο Αρωγής Οπλιτών Χωροφυλακής
Τ.Α.Π.Ο.Τ.Ε:	Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού στον Οργανισμό Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος
Τ.Ε.Α.Δ.Υ:	Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Δημοσίων Υπαλλήλων

- Τ.Ε.Α.Ε.Υ.Ε.Ε.Ο:** Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Εκπροσώπων και
Υπαλλήλων των Εργατικών και Επαγγελματικών
Οργανώσεων
- Τ.Ε.Β.Ε:** Ταμείο Επαγγελματιών και Βιοτεχνών Ελλάδος
- Τ.Σ.Α:** Ταμείο Συντάξεων Αυτοκινητιστών
- Τ.Σ.Π.Ε.Α.Θ:** Ταμείο Συντάξεων Προσωπικού Εφημερίδων Αθηνών
και Θεσσαλονίκης
- Τ.Σ.Σ:** Ταμείο Συντάξεως Σιδηροδρομικών

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- * Εφημερίδα της Κυβερνήσεως: Νόμος 2084, 01/10/1992.
- * Εφημερίδα της Κυβερνήσεως: Νόμος 2676, 05/01/1999.
- * Εφημερίδα της Κυβερνήσεως: Νόμος 2323, 12/02/2004.
- * «Μισθός Τιμή Κέρδος». Κ.Μάρξ Θεμέλιο, Αθήνα. 1978.
- * 28^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ Αθήνα. Μάρτιος 1993.
- * Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα. Η περίπτωση του ΙΚΑ. Π.Πέτρουλας, Σ Ρομπόλης, Ε Ξυδέας, Μ Χλέτσος. Αθήνα. 1993.
- * 29^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ Αθήνα. Νοέμβριος 1995.
- * Κράτος Πρόνοιας και Κοινωνικά Δικαιώματα. «Συμβολή στην Ερμηνεία των μορφών Συνταγματοποίησης και Κοινωνικής Προστασίας». Αθήνα-Κομοτηνή. 1997. Κοντιαδη Ξενοφώντος Ι.
- * 29^ο Συνέδριο ΓΣΕΕ. Καβαλα. 1998.
- * 30^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ Αθήνα. 1998.
- * «Το Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ελλάδα». Η Εναλλακτική πρόταση της Γ.Σ.Ε.Ε. Ιανουάριος 2000.
- * Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας ετων 2000-2001 Αθήνα. Μάιος 2000.
- * Μελέτη ΙΝΕ-ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ για το Ασφαλιστικό. Σ Ρομπόλης, Γ Ρωμανιάς. Αθήνα. 2001.
- * 30^ο Συνέδριο ΓΣΕΕ. Πρόγραμμα Δράσης Αθήνα. Μάιος 2001.
- * Θέσεις και Προτάσεις της ΓΣΕΕ για τις Πολιτικές Απασχόλησης και την Καταπολέμηση της Ανεργίας. «Θέσεις και προτάσεις της ΓΣΕΕ για την Μεταρρύθμιση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης».
- * Θέσεις και προτάσεις της ΑΔΕΔΥ για το Ασφαλιστικό (Κοινοποίηση προς τον Υπ Εργασίας ΑΡ Πρωτ.451). Αθήνα.

